

Instytucja
Województwa
Małopolskiego

Wojewódzki Urząd Pracy
w Krakowie

Usługi rynku pracy realizowane przez publiczne służby zatrudnienia w Małopolsce

2015

Rynek pracy w Małopolsce 2014

Spis treści

1.	USŁUGI POŚREDNICTWA PRACY	2
1.1	Realizacja usług pośrednictwa pracy przez powiatowe urzędy pracy.....	2
1.2	Usługi EURES	8
1.3	Działalność agencji zatrudnienia	9
2.	PORADNICTWO ZAWODOWE, INFORMACJA ZAWODOWA ORAZ POMOC W AKTYWNYM POSZUKIWANIU PRACY	11
2.1	Charakterystyka usług indywidualnej informacji zawodowej	12
2.2	Charakterystyka usług grupowej informacji zawodowej	14
2.3	Charakterystyka usług indywidualnego poradnictwa zawodowego.....	16
2.4	Charakterystyka usług grupowego poradnictwa zawodowego.....	18
2.5	Kluby pracy	19
2.6	Weryfikacja realizowanych usług.....	20
2.7	Promocja poradnictwa zawodowego	20
2.8	Koordinacja poradnictwa zawodowego w województwie i wsparcie powiatowych urzędów pracy przez Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej WUP Kraków.	21
2.9	Współpraca doradców zawodowych z innymi instytucjami i partnerami rynku pracy	21
2.10	Kadra doradców zawodowych i liderów klubu pracy w powiatowych urzędach pracy i Centrach Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w województwie małopolskim w 2014 r.	25
2.11	Podsumowanie	26
3.	PROGRAMY NA RZECZ PROMOCJI ZATRUDNIENIA, ŁAGODZENIA SKUTKÓW BEZROBOCIA I AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ REALIZOWANE PRZEZ POWIATOWE URZĘDY PRACY.....	27
3.1	Realizacja programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w 2014 r.	27
3.2	Efektywność programów rynku pracy.....	34
3.3	Podział i wydatkowanie środków Funduszu Pracy przeznaczonych na aktywizację zawodową bezrobotnych w 2014 r.	35
4.	KOORDYNACJA SYSTEMU ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO.....	40

1. USŁUGI POŚREDNICTWA PRACY

1.1 Realizacja usług pośrednictwa pracy przez powiatowe urzędy pracy

W 2014 r. z małopolskich powiatowych urzędów pracy wyrejestrowano 114 627 osób z tytułu podjęcia pracy. W stosunku do 2013 r. było to 3 713 osób więcej (o 3,3%). Dzięki ofercie otrzymanej w urzędzie pracy zatrudnienie znalazło 39 668 osób – o 9% więcej niż w 2013 r. Wzrost wystąpił wyłącznie w zakresie liczby podjęć pracy na stanowiskach subsydiowanych (o 14,3%; 3 656 osób). Natomiast liczba podjęć pracy za pośrednictwem urzędów pracy na niesubsydiowanych miejscach pracy nieznacznie się zmniejszyła (3,5%; 380 osób). W 2014 r. 74 959 osób bezrobotnych podjęło pracę bez skierowania otrzymanego z powiatowego urzędu pracy. W stosunku do 2013 r. było to jedynie o 0,6% (437 osób) więcej. Można więc stwierdzić, że w zakresie odnotowywanych przez powiatowe urzędy pracy podjęć pracy niesubsydiowanej widoczna jest stabilizacja.

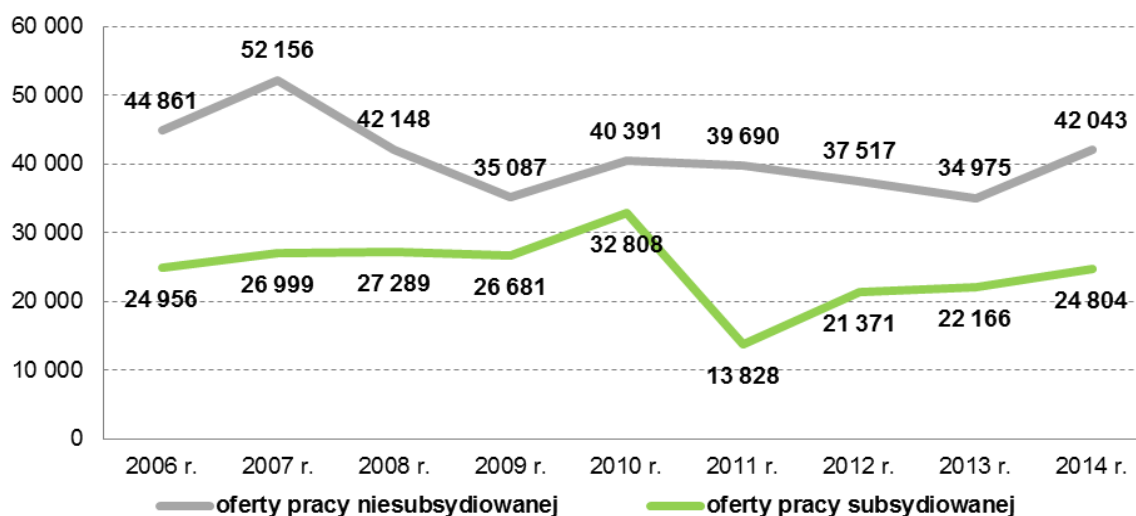
Tabela 1. Porównanie wykonania w zakresie usług pośrednictwa pracy w latach 2006-2014

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2014/ 2013
POŚREDNICTWO PRACY										
Podjęcia pracy - ogółem, w tym:	102 158	92 864	83 496	86 038	104 137	91 628	94 934	110 914	114 627	103,3
przez bezrobotnych	101 430	92 036	82 770	85 496	103 627	91 168	94 498	110 520	114 343	103,5
przez poszukujących pracy	728	828	726	542	510	460	436	394	284	72,1
Podjęcia pracy za pośrednictwem PUP, w tym:	39 706	41 469	39 973	39 236	47 497	26 494	31 967	36 392	39 668	109,0
przez bezrobotnych	38 978	40 641	39 247	38 694	46 987	26 034	31 531	35 998	39 384	109,4
przez poszukujących pracy	728	828	726	542	510	460	436	394	284	72,1
Podjęcia pracy niesubsydiowanej za pośrednictwem PUP:	14 103	13 593	10 697	8 951	8 700	9 089	7 579	10 761	10 381	96,5
przez bezrobotnych	13 697	13 081	10 299	8 661	8 370	8 828	7 293	10 471	10 192	97,3
przez poszukujących pracy	406	512	398	290	330	261	286	290	189	65,2
Pozyskanie ofert pracy	69 817	79 155	69 436	61 768	73 199	53 518	58 888	57 141	66 847	117,0
Pozyskanie ofert pracy niesubsydiowanej	44 861	52 156	42 147	35 087	40 391	39 690	37 517	34 975	42 043	120,2
Wizyty u pracodawców	9 600	7 478	7 309	8 269	11 121	8 477	10 269	10 367	8 300	80,1
Oferty pracy niesubsydiowanej pozyskane w wyniku wizyt	4 733	4 110	3 622	2 915	3 597	5 219	4 440	5 246	5 082	1.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

Liczba pozyskanych przez powiatowe urzędy pracy ofert wzrosła w porównaniu z 2013 r. o 17% (9 706 ofert). Co istotne, w większym stopniu zwiększyła się pula niesubsydiowanych ofert pracy (o 1/5 tj. 7 068). Natomiast liczba subsydiowanych miejsc pracy wzrosła o 11,9% (2 638). Tendencje te szczególnie w przypadku ofert niesubsydiowanych świadczą o pozytywnych zmianach na rynku pracy.

Wykres 1. Liczba ofert pracy pozyskanych przez PUP

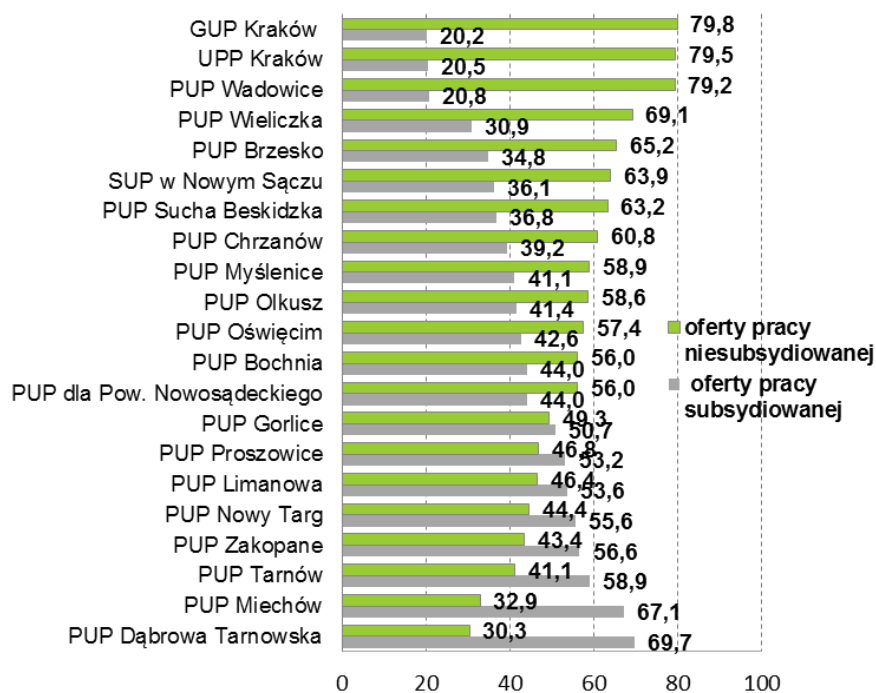

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

Oferty dostępne w powiatowych urzędach pracy są to w większości propozycje zatrudnienia z otwartego rynku pracy. Miejsc subsydiowanych jest znacznie mniej. W 2014 r. stanowiły one 37,1% ogólnej puli. Liczba ofert niesubsydiowanych jest skorelowana z sytuacją na rynku pracy, natomiast wysokość puli subsydiowanych miejsc pracy w dyspozycji PUP zależy od poziomu środków Funduszu Pracy przeznaczonych na działania aktywizacyjne.

W 2014 r. podobnie jak w 2013 r. w nieznacznej większości urzędów w puli ofert przeważał udział niesubsydiowanych miejsc pracy (w 2013 r. – 12 PUP, w 2014 r. 13 PUP). W 2012 r. sytuacja była odwrotna. Największy odsetek ofert niesubsydiowanych występował podobnie jak w ubiegłych latach w GUP Kraków – 79,8% i w UPP Kraków – 79,5%, czyli tam gdzie dostępność tych ofert jest największa.

Wykres 2. Struktura ofert pozyskanych przez PUP w 2014 r. (%)

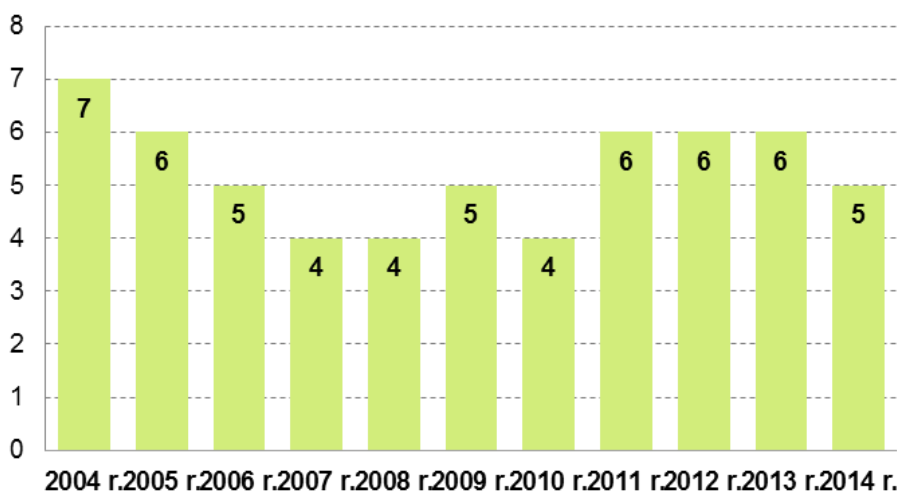

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

Oferty pracy pozyskiwane są m.in. w trakcie bezpośrednich wizyt pośredników pracy u pracodawców. W 2014 r. przeprowadzono 8 300 wizyt, w trakcie których pozyskano 7 830 ofert pracy w większości (65%) niesubsydiowanych. W porównaniu z 2013 r. liczba wizyt była znacząco bo o 1/5 mniejsza. Liczba ofert pozyskanych tą drogą zmniejszyła się jednak nieznacznie - o niecałe 3%. Można więc stwierdzić, że w 2014 r. wizyty były bardziej efektywne. Pozyskane w trakcie wizyt zgłoszenia wolnych miejsc pracy stanowiły 11,7% ogółu ofert ogółu zgłoszonych do urzędów ofert. Odsetek ten kształtował się na poziomie niższym niż w 2013 r. ale porównywalnym do występującego w latach 2011-2012 (2011 r. - 11,8%; 2012 r.- 12,4%; 2013 r. – 14,1%).

W okresie 2011-2013 wskaźnik pokazujący jaka liczba bezrobotnych przypada na 1 ofertę pracy kształtował się w Małopolsce na takim samym poziomie – 6 osób. W 2014 r. ze względu na wzrost liczby ofert pracy przy jednoczesnym ograniczeniu napływu bezrobotnych wskaźnik ten obniżył się w do 5 bezrobotnych na 1 ofertę.

Wykres 3. Wskaźnik określający liczbę bezrobotnych przypadających na 1 ofertę pracy

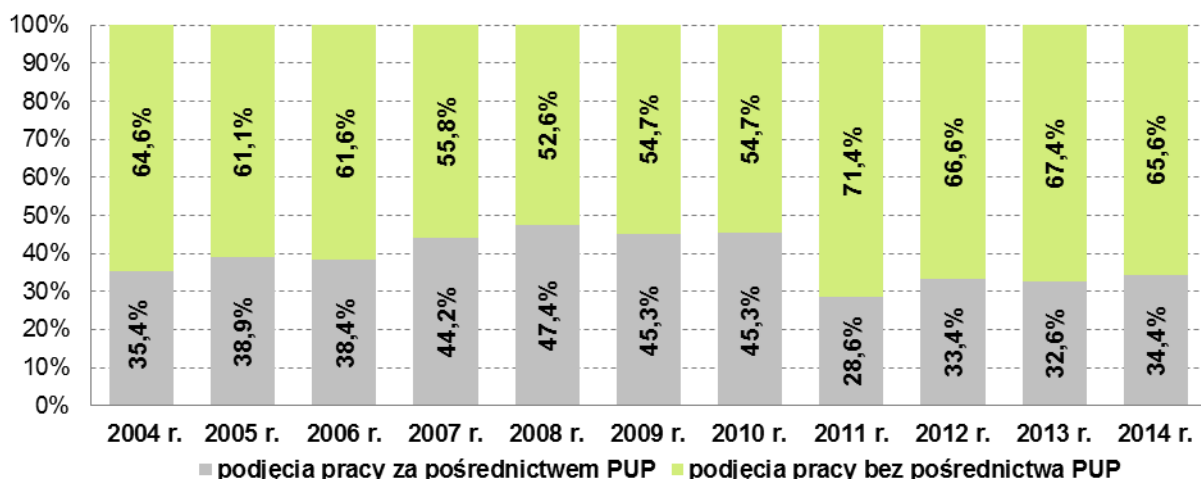

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

Najniższą wartość wskaźnik ten osiągnął w Urzędzie Pracy Powiatu Krakowskiego, gdzie na 1 ofertę przypadało przeciętnie 2 bezrobotnych oraz PUP Proszowice, gdzie jednej ofercie odpowiadało średnio 3 bezrobotnych. Wartości najwyższe w przypadku tego wskaźnika wystąpiły w PUP Zakopane gdzie średnio 1 ofercie odpowiadało 18 bezrobotnych i PUP Nowy Targ, gdzie na 1 ofertę przypadało 15 bezrobotnych.

W 2014 r. wykorzystanie ofert trafiających do powiatowych urzędów pracy kształtowało się w Małopolsce na poziomie 53,7%, czyli nieco niższym niż w 2013 r. (57,7%). Zmiana ta wynika ze zwiększenia się w 2014 r. udziału ofert niesubsydiowanych w ogólnej puli ofert. W porównaniu z ofertami dotyczącymi stanowisk subsydiowanych ich wykorzystanie jest znacznie niższe. W 2014 r. wskaźnik wykorzystania ofert niesubsydiowanych wynosił 23,7%, a więc także nieco mniej niż w 2013 (29,3%).

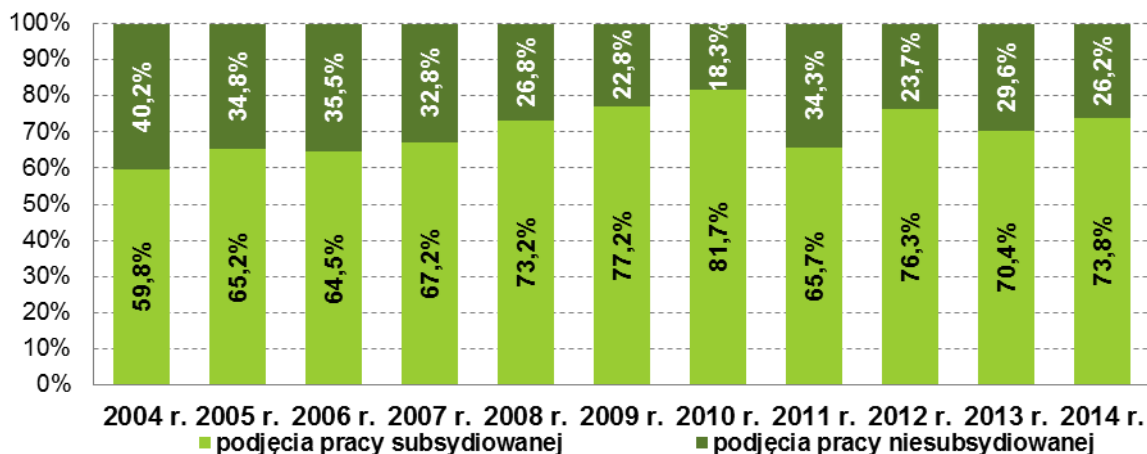
Wykres 4. Struktura podjęć pracy osób bezrobotnych (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

Osoby podejmujące pracę dzięki skierowaniu z powiatowego urzędu pracy stanowią mniejszość w stosunku do ogółu podejmujących zatrudnienie bezrobotnych. W ostatnich 3 latach stanowili oni około 1/3 tej grupy. Pośrednictwo pracy świadczone przez powiatowe urzędy pracy obejmuje więc tylko pewną część rynku. Nie oznacza to, że bezrobotni są pozostawieni bez pomocy, ponieważ osoby podejmujące zatrudnienie samodzielnie korzystają także z innych usług, w tym z usług poradnictwa zawodowego, informacji zawodowej i wsparcia w aktywnym poszukiwaniu pracy. Osoby takie mogły też znaleźć pracę dzięki udostępnianym w urzędach pracy ofertom otwartym co nie jest rejestrowane i odnotowywane w statystykach.

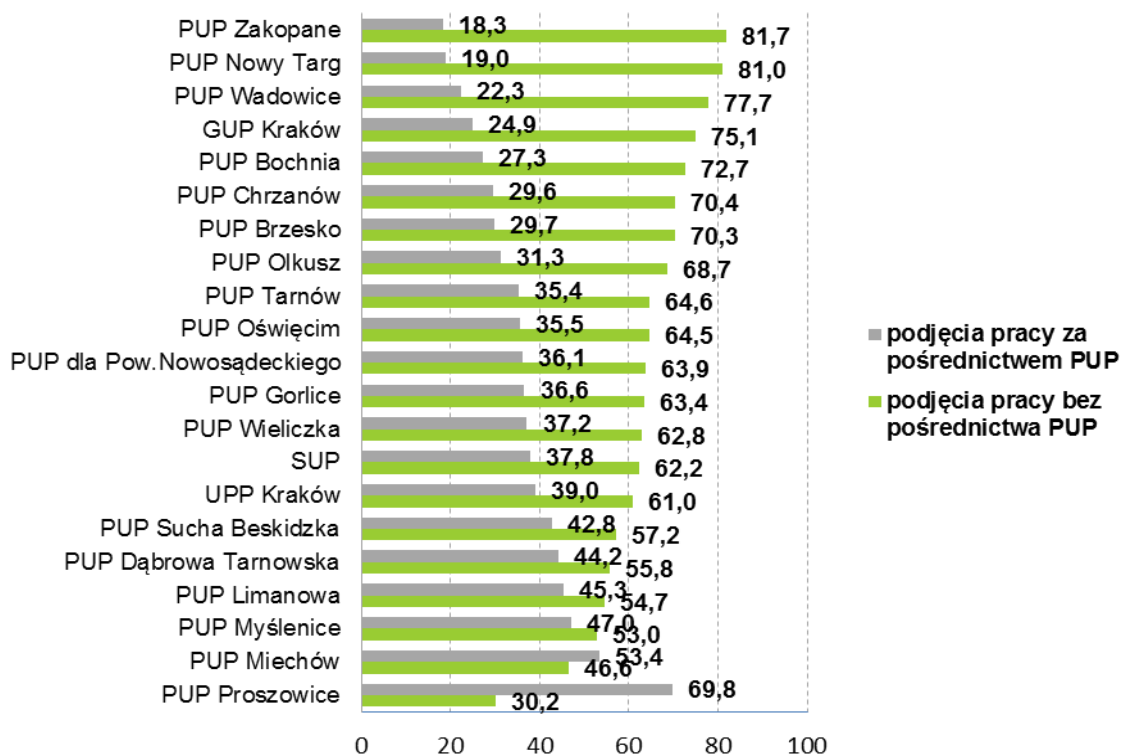
Wykres 5. Zmiany w strukturze podjęć pracy za pośrednictwem PUP (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

Zapisy Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy kierunkują uwagę powiatowych urzędów pracy na osoby znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. Do takiej grupy kierowana jest w pierwszej kolejności pomoc urzędów i ma ona często charakter wsparcia subsydiowanego. W związku z tym w podjęciach pracy dokonywanych za pośrednictwem PUP przeważa zatrudnienie na subsydiowanych miejscach pracy.

Wykres 6. Struktura podjęć pracy odnotowywanych przez PUP (%)

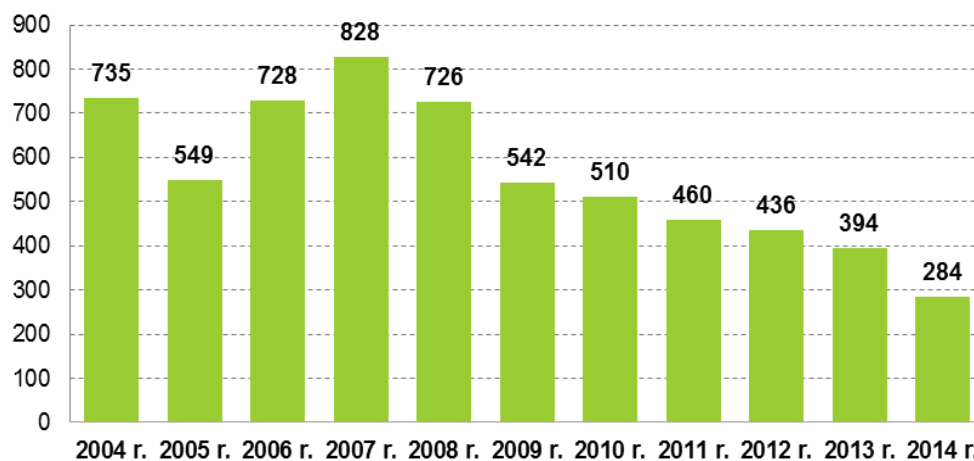

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

W 2014 r. podobnie jak w trzech poprzednich latach (2013, r. 2012 r. i 2011 r.) w większości małopolskich powiatowych urzędów pracy przeważały samodzielne podjęcia pracy (w 19 PUP na 21 PUP). We wcześniejszym okresie (lata 2007-2010) wyższy udział podjęć pracy dokonywanych dzięki PUP występował w około 9 urzędach. Było to związane z wyższym poziomem środków na aktywizację będących w dyspozycji urzędów pracy w tym czasie.

W 2014 r. dzięki pośrednictwu świadczonemu przez powiatowe urzędy pracy zatrudnienie podjęły również 284 osoby poszukujące pracy, nie posiadające statusu osoby bezrobotnej. W porównaniu z 2013 r. było to o 27,9% (110 osób) mniej. Od 2008 r. obserwuje się spadek w zakresie liczby poszukujących pracy podejmujących zatrudnienie dzięki pomocy pośredników z powiatowych urzędów pracy.

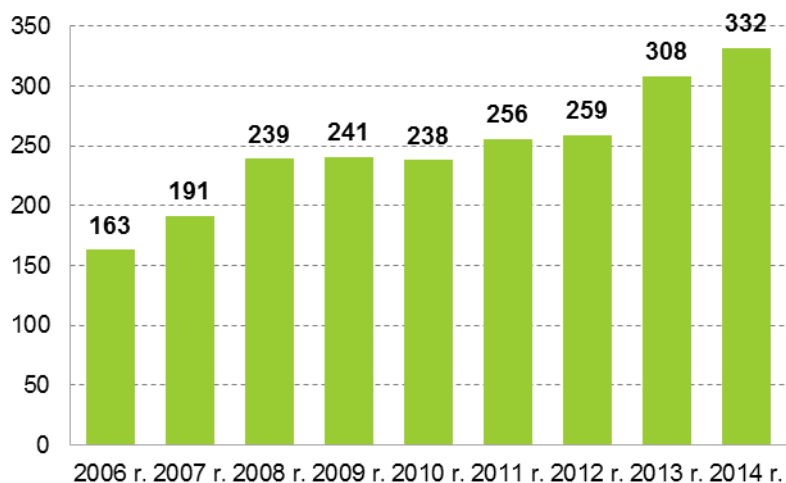
Wykres 7. Liczba osób poszukujących pracy, które podjęły zatrudnienie za pośrednictwem PUP

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

Na koniec 2014 r. w powiatowych urzędach pracy zatrudnionych było 332 pośredników pracy tj. o 24 osoby (7,8%) więcej niż rok wcześniej. Wzrost zatrudnienia w tej grupie można wiązać z rozpoczęciem realizacji w 2013 r. trzeciej tury projektów współfinansowanych z EFS, których celem jest zwiększenie zatrudnienia pośredników pracy i doradców zawodowych w powiatowych urzędach pracy.

Wykres 8. Liczba pośredników pracy zatrudnionych w małopolskich PUP

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

Zawód pośrednik pracy jest mocno sfeminizowany. W 2014 r. kobiety stanowiły 88,6% osób zatrudnionych na takim stanowisku w powiatowych urzędach pracy. Zmiany wzrostowe w zakresie liczby osób zatrudnionych na stanowisku pośrednika pracy wystąpiły w 13 urzędach, zmiany spadkowe w 4 urzędach i również w 4 urzędach stabilizacja.

Tabela 2. Liczba pośredników pracy w powiatowych urzędach pracy w Małopolsce w latach 2006-2014.

wyszczególnienie	liczba pośredników pracy								
	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.
PUP Bochnia	3	2	7	7	7	7	7	6	7
PUP Brzesko	5	6	5	5	7	7	8	7	8
PUP Chrzanów	6	6	11	8	10	10	10	14	17
PUP Dąbrowa	3	3	6	7	6	7	8	10	9
PUP Gorlice	7	10	11	11	11	16	13	10	12
GUP Kraków	32	35	31	39	36	40	43	45	45
UPP Kraków	14	21	21	19	12	18	17	29	32
PUP Limanowa	11	9	8	9	8	9	13	13	18
PUP Miechów	3	3	5	5	5	5	4	5	5
PUP Myślenice	13	13	13	14	13	13	14	16	18
SUP w Nowym Sączu	4	6	7	8	9	8	9	10	11
PUP dla Powiatu Nowosądeckiego	7	6	15	17	20	18	16	17	19
PUP Nowy Targ	8	10	9	6	9	9	8	11	15
PUP Olkusz	5	4	11	11	11	11	11	17	16
PUP Oświęcim	8	8	21	16	16	16	16	18	18

PUP Proszowice	4	4	4	2	4	5	4	10	9
PUP Sucha Beskidzka	2	4	5	5	6	5	6	7	6
PUP Tarnów	11	20	29	30	29	31	31	36	40
PUP Wadowice	7	7	9	9	9	11	11	15	14
PUP Wieliczka	2	6	6	8	7	7	7	8	8
PUP Zakopane	8	8	5	5	3	3	3	4	5
SUMA PUP	163	191	239	241	238	256	259	308	332

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

1.2 Usługi EURES

Wojewódzki Urząd Pracy i Powiatowe Urzędy Pracy realizują usługi z zakresu pośrednictwa międzynarodowego i transgranicznego w ramach EURES tj. sieci współpracy Publicznych Służb Zatrudnienia państw członkowskich Europejskiego Obszaru Gospodarczego (czyli państwa Unii Europejskiej oraz Norwegia, Islandia, Liechtenstein i Szwajcaria).

W 2014 r. w województwie małopolskim upowszechnionych zostało 469 ofert pracy sieci EURES skierowanych do obywateli polskich zgłoszonych przez pracodawców z Unii Europejskiej/Europejskiego Obszaru Gospodarczego na 2 442 wolne miejsca pracy.

Dodatkowo doradztwem oraz informacją EURES w WUP i PUP woj. małopolskiego objęto łącznie 46 387 osób bezrobotnych i poszukujących pracy, osób powracających z migracji; w tym 347 cudzoziemców zainteresowanych podjęciem zatrudnienia w Małopolsce (m.in. z Hiszpanii, Włoch, Portugalii, Holandii, Republiki Czeskiej, Węgier, Ukrainy, Białorusi, Gruzji).

W ramach usług EURES WUP w Krakowie w 2014 r. zorganizował dla 602 osób 34 spotkania, seminaria, zajęcia informacyjno-warsztatowe, w tym:

- 2 seminaria skierowane do przedsiębiorców i pracodawców pt. „Moja firma w Europie”. Podczas seminarium przedstawiono informacje nt. wsparcia pracodawców przez instytucje publiczne i inne organizacje oraz zasad prowadzenia działalności gospodarczej i świadczenia usług przez polskich przedsiębiorców w krajach Unii Europejskiej/ Europejskim Obszarze Gospodarczym. W seminariach uczestniczyli przedstawiciele 54 firm;

- seminarium dla partnerów rynku pracy i przedstawicieli instytucji aktywnych w promowaniu mobilności zawodowej, edukacyjnej i geograficznej pt. „Praca w Europie”. W seminarium uczestniczyło 28 osób. Celem była współpraca instytucji w promowaniu mobilności geograficznej i zawodowej wśród klientów instytucji w oparciu o rzetelne informowanie i doradztwo oraz pośrednictwo pracy;

- spotkanie z przedstawicielami agencji zatrudnienia województwa małopolskiego pn. „Współpraca z udziałowcami na regionalnym rynku pracy. Działalność agencji zatrudnienia w świetle nowelizacji ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy”. W spotkaniu uczestniczyło ok. 40 osób. WUP w Krakowie zorganizował i przeprowadził Europejskie Dni Pracy w Małopolsce 2014 w trzech miastach: w Krakowie, Tarnowie oraz Nowym Sączu – w dniach od 2 do 9 października 2014 r. W ramach wydarzenia zostały przeprowadzone zajęcia informacyjno-warsztatowe, seminaria, spotkania dla pracodawców, targi pracy w Krakowie i Nowym Sączu. W targach pracy w Krakowie uczestniczyło ponad 1 500 osób, natomiast w Nowym Sączu 525 osób.

W ramach Europejskich Dni Pracy po raz pierwszy w Małopolsce zostały zorganizowane Europejskie Dni Pracy Online www.europeanjobdays.eu. Na portalu w wydarzeniu pt. „Living and working in Małopolska” 25 firm z Małopolski opublikowało 60 ofert pracy. Ponad 120 osób zarejestrowało się na portalu i aplikowało na w/w oferty pracy. W dniu 2 października za pośrednictwem portalu Komisji Europejskiej www.europeanjobdays.eu w ramach wydarzenia Living and working in Małopolska można było uczestniczyć stacjonarnie oraz poprzez livestreaming w seminarium pt. „Wyjeżdżasz do pracy za granicą? Co warto wiedzieć, zanim wyjedziesz. Wracasz? Co musisz wiedzieć przed powrotem”. Seminarium było skierowane do osób zainteresowanych mobilnością zawodową i zarobkową. Zarejestrowano 247 odwiedzin wydarzenia online na portalu www.europeanjobdays.eu przede wszystkim z takich krajów jak Polska, Belgia, Portugalia, Węgry, Grecja, Hiszpania, Bułgaria, Chorwacja, Rumunia, Włochy.

1.3 Działalność agencji zatrudnienia

Agencje zatrudnienia są niepublicznymi podmiotami świadczącymi usługi w zakresie pośrednictwa pracy, pośrednictwa do pracy za granicą, poradnictwa zawodowego, doradztwa personalnego i pracy tymczasowej. Aby agencja zatrudnienia działała legalnie, musi posiadać certyfikat o dokonaniu wpisu do rejestru agencji zatrudnienia prowadzonego przez wojewódzki urząd pracy.

W roku 2014 na terenie województwa małopolskiego zarejestrowane były 452 agencje zatrudnienia (wzrost o 86 w stosunku do 2013 r.), w tym:

- 209 podmiotów pośrednictwa pracy;
- 62 podmioty pośredniczące w kierowaniu do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych;
- 103 podmioty działające w ramach pracy tymczasowej;
- 82 podmioty działające w zakresie doradztwa personalnego;
- 101 podmiotów działających w zakresie poradnictwa zawodowego¹.

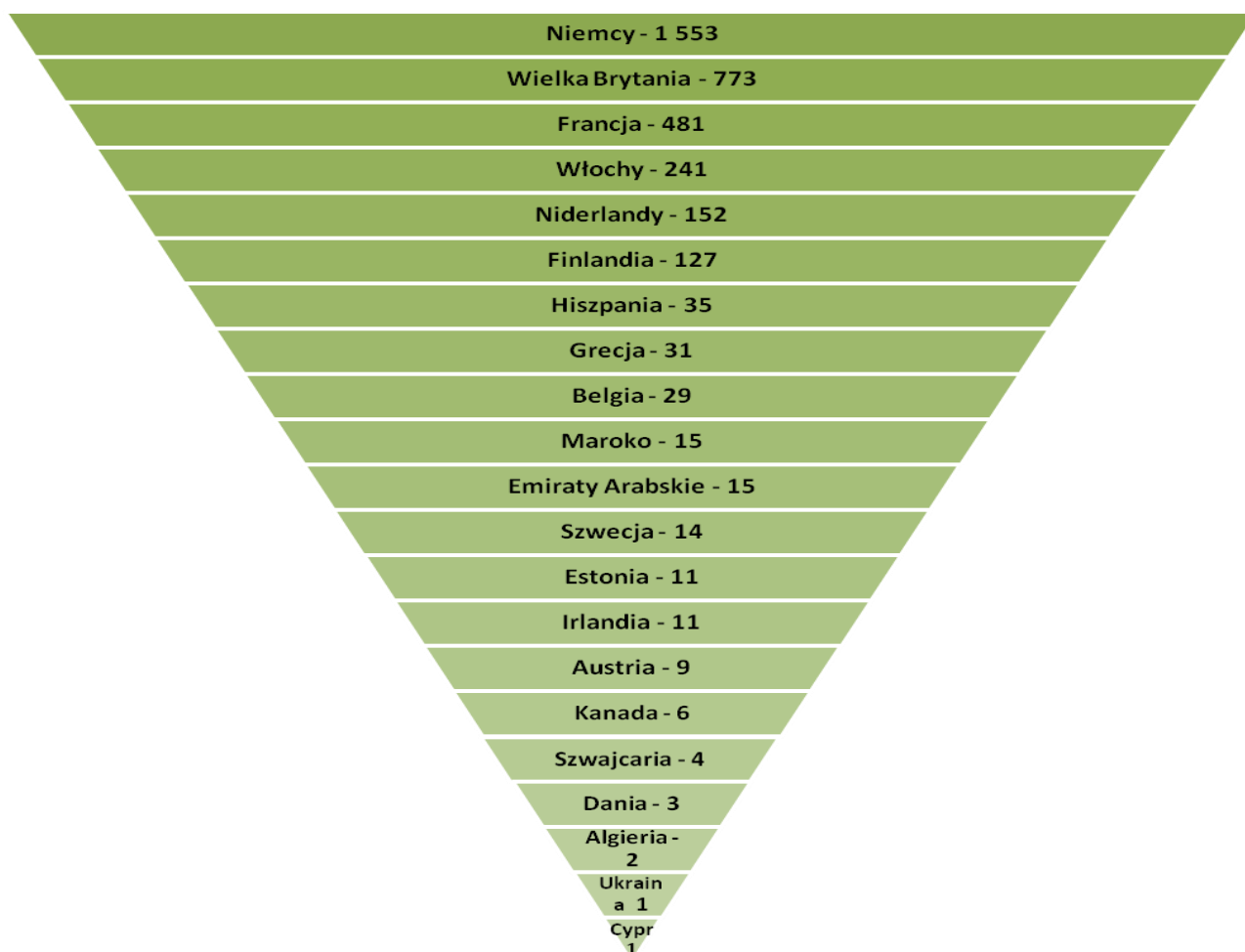
Tabela 3. Liczba osób, które podjęły pracę za pośrednictwem agencji w latach 2012-2014

Lp.	Wyszczególnienie	2012 r.	2013 r.	2014 r.
1	pośrednictwo pracy w Polsce	33 961	28 330	32 399
2	pośrednictwo pracy za granicą	2 954	2 427	3 504
3	w ramach pracy tymczasowej (Polska i zagranica)	68 080	53 741	57 554
Razem		104 995	84 498	93 457

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

¹ Liczba agencja nie sumuje się gdyż jeden podmiot może świadczyć różne usługi.

Rysunek 1. Państwa, w których podejmowały pracę osoby kierowane przez agencje zatrudnienia w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

W 2014 r. Okręgowy Inspektorat Pracy (OIP) w Krakowie skontrolował 23 agencje zatrudnienia z terenu województwa małopolskiego (na podstawie planu kontroli opracowanego zgodnie z Zasadami współpracy zawartymi w dniu 24.07.2009 r. pomiędzy Okręgowym Inspektorem Pracy w Krakowie a Marszałkiem Województwa Małopolskiego).

Tabela 4. Liczba kontroli agencji zatrudnienia przez PIP w latach 2010-2014

	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.
plan kontroli	30	30	20	20	20
wykonanie	32	36	27	28	23

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

W czasie kontroli stwierdzono głównie nieprawidłowości w zakresie nie podawania w dokumentach, ogłoszeniach i ofertach numeru wpisu do rejestru agencji, co głównie wiązało się z niewiedzą osób odpowiedzialnych za prowadzenie agencji zatrudnienia o tym ustawowym obowiązku. Część agencji zatrudnienia wyjaśniała, że nie chcą w swoich ogłoszeniach zamieszczać informacji, iż poszukują pracownika tymczasowego lub też, że ogłoszenie zamieszczone jest przez agencję zatrudnienia, gdyż zdaniem przedstawicieli tych agencji wpływa to na małe zainteresowanie ofertą, co spowodowane jest ugruntowaną w polskim społeczeństwie dużą nieufnością do wszelkich form pośrednictwa w zatrudnieniu oraz pracy tymczasowej.

Dodatkowymi problemami związanymi z kontrolą tych podmiotów przez PIP jest kwestia związana z coraz częstszym zastępowaniem działalności w zakresie agencji pracy tymczasowej tzw. „outsourcingiem”. Agencje zatrudnienia i podmioty nie będące agencjami zatrudnienia wybierają tę formę prowadzenia działalności gospodarczej, co stanowić może próbę obejścia obowiązków wynikających z ustawy z dnia 9 lipca 2003 r. o zatrudnianiu pracowników tymczasowych, której nie stosuje się do „outsourcingu”.

2. PORADNICTWO ZAWODOWE, INFORMACJA ZAWODOWA ORAZ POMOC W AKTYWNYM POSZUKIWANIU PRACY

Za realizację poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej dla osób dorosłych oraz młodzieży, w szczególności zagrożonej wykluczeniem społecznym na poziomie regionalnym w Małopolsce odpowiadają funkcjonujące przy Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Krakowie Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w: Krakowie, Nowym Sączu, Tarnowie, a na poziomie lokalnym powiatowe urzędy pracy. Głównym celem ich działań jest dążenie do pełnego i produktywnego zatrudnienia, a w szczególności:

- rozwoju zasobów ludzkich;
- osiągnięcie wysokiej jakości pracy;
- wzmacniania integralności oraz solidarności społecznej;
- zwiększenia mobilności na rynku pracy.

Powiatowe urzędy pracy (PUP) to jednostki samorządu powiatowego, których działania obejmują przede wszystkim: informację zawodową, poradnictwo grupowe, poradnictwo indywidualne, pośrednictwo pracy. Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej (CliPKZ) w Małopolsce, jako wyspecjalizowane komórki organizacyjne WUP, świadczą poradnictwo zawodowe i informację zawodową dla wszystkich zainteresowanych, w tym pracodawców, a także wspomagają w tym zakresie małopolskie PUP. Ponadto Centra zajmują się również działalnością promocyjną, badawczą oraz szkoleniową. CliPKZ współpracują z wieloma instytucjami i organizacjami zajmującymi się rozwojem zasobów ludzkich, w szczególności w zakresie aktywizacji osób bezrobotnych i poszukujących pracy. Odbiorcami ich usług są także małopolskie szkoły. Ponadto Centra Informacji i Kariery Zawodowej w Małopolsce od kilku lat uczestniczą oraz współrealizują wydarzenia - w skali ogólnopolskiej i regionalnej - z zakresu doradztwa zawodowego oraz informacji zawodowej, takie jak: Tydzień z Małopolskimi Urzędami Pracy; Małopolski Dzień Uczenia się; Ogólnopolski Tydzień Kariery; Światowy Tydzień Przedsiębiorczości; Europejskie Dni Pracy.

Z perspektywy kolejnych lat widać, że doradztwo zawodowe to rodzaj działalności, która ewoluuje zarówno w zakresie treści merytorycznej, jak i stosowanych metod, technik i narzędzi. Bodźcem dla rozwoju tego rodzaju usług są przede wszystkim zmiany ekonomiczne, polityczne oraz społeczno-kulturowe. Trzeba jednak przyznać, że idea dalszego rozwoju tej formy działalności wzrastała szczególnie ze względu na coraz większe zapotrzebowanie społeczne.

Obecnie poradnictwo zawodowe to wymóg czasu wynikający z przemian gospodarczych i coraz trudniejszej sytuacji na rynku pracy. Projektowanie własnego życia nie jest już tak proste jak kilka lat temu, a poradnictwo towarzyszy jednostce niemalże przez całe życie. Od najmłodszych lat szkolnych człowiekowi potrzebna jest pomoc doradcy zawodowego, jego wsparcie i profesjonalna wiedza. Obserwując rozwój różnych dziedzin naszego życia społeczno-kulturowego, mamy świadomość dokonujących się zmian na rynku pracy, w pracy doradcy zawodowego, w jego świadomości, postawie, kompetencjach oraz wiedzy, jaką powinien posiadać nowoczesny doradca zawodowy. Stąd też – propagowana przez WUP Kraków - idea oraz działania w kierunku poradnictwa przez całe życie, które będzie towarzyszyć człowiekowi na każdym etapie rozwoju jego kariery zawodowej oraz po jej zakończeniu, gdy człowiek potrzebuje innego rodzaju aktywności. Doradztwo zawodowe traktowane jako proces niejako współtworzy karierę zawodową jednostki, jest jej elementem oraz wsparciem, którego potrzebuje człowiek nie tylko bezrobotny, ale także odnoszący sukcesy zawodowe. Obecne czasy, czasy niepewności i pędu wymuszają mobilność i elastyczność, które mogą uchronić przed bezrobociem i pomóc w znalezieniu nowego zatrudnienia. Taka sytuacja to wyzwanie dla systemu poradnictwa zawodowego funkcjonującego w całej Polsce.

Długodystansowe planowanie kariery zawodowej, rozwoju nie daje już obecnie gwarancji osiągnięcia sukcesu. Współcześni odbiorcy usług doradczych, zwłaszcza małopolskich CliPKZ, to ludzie

zagubieni lub ci, którzy wiedzą czego chcą, ale nie wiedzą, jak to osiągnąć. Doradcy zawodowi przekonują ich, że nie można przewidzieć procesów, jakie dotkną świat pracy w najbliższych kilkunastu latach. To wykształcenie odpowiednich umiejętności, takich jak elastyczność, odporność na stres, łatwe przystosowywanie się do zmian, otwartość na ciągłą naukę, otwartość na inne kultury daje jednostce szansę na przetrwanie w obecnym świecie. Jednocześnie są to nowe wyzwania dla doradców, zarówno zawodowych, jak i doradców kariery. Jednostka zagubiona w nowoczesności potrzebuje wsparcia nie tylko ze strony rodziny czy też przyjaciół, ale również profesjonalistów. Korzystanie z usług doradców zawodowych staje się coraz bardziej popularne, zwłaszcza przy obieraniu drogi zawodowo–edukacyjnej. Szczególnie, że usługi z zakresu poradnictwa mają coraz wyższą jakość. Są one coraz szerzej dostępne, zarówno dla osób dorosłych, jak i dla młodzieży.

Usługi Publicznych Służb Zatrudnienia w Małopolsce

Niniejsze opracowanie, podobnie jak w latach poprzednich, prezentuje dane statystyczne pochodzące z Załącznika nr 4 do sprawozdania Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz ankiety diagnozującej poradnictwo zawodowe w Małopolsce, która została opracowana i przeprowadzona przez Małopolskie Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji oraz Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

Tabela 5. Usługi indywidualnego i grupowego poradnictwa zawodowego, indywidualnej i grupowej informacji zawodowej oraz zajęć aktywizacyjnych w województwie w roku 2014.

Wyszczególnienie		poradnictwo zawodowe		informacja zawodowa	
		liczba klientów indywidualnego poradnictwa	liczba klientów grupowego poradnictwa	liczba wizyt indywidualnych klientów	liczba klientów grupowych spotkań
Ogółem		37 208	13 316	38 295	15 556
w tym:	CIZ	1 829	1 514	18 032	2 601
	PUP	35 379	11 802	20 263	12 955
z ogółem:	kobiety	19 123	7 406	20 368	8 171
	bezrobotni	35 450	11 940	X	12 924
	w tym kobiety	18 145	6 643	X	6 817

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

W 2014 r. łącznie z poradnictwa indywidualnego skorzystało 37 208 osób, z poradnictwa grupowego 13 316 osób. Z indywidualnej informacji zawodowej skorzystało 38 295 osób, a w grupowych spotkaniach informacyjnych udział wzięło 15 556 osób. Najliczniejszą grupę korzystającą z poradnictwa indywidualnego stanowiły osoby bezrobotne, tj. 35 450, podobnie sytuacja wyglądała w przypadku osób korzystających z grupowego poradnictwa zawodowego, było to 11 940 osób zarejestrowanych jako bezrobotne. Klientami poradnictwa indywidualnego Centrów Informacji i Planowania Kariery Zawodowej było 1 829 osób. Są to jednak w przeciwieństwie do Klientów PUP, najczęściej osoby pracujące, studenci, pełnoletni uczniowie szkół średnich lub osoby niezarejestrowane jako bezrobotne.

2.1 Charakterystyka usług indywidualnej informacji zawodowej

Indywidualna informacja zawodowa stanowi najpowszechniejszą formę usług świadczonych przez publiczne służby zatrudnienia. Polega na przekazaniu wiedzy klientowi na konkretny temat związany z rynkiem pracy, edukacją i zawodami.

Zgodnie z obowiązującymi standardami usług rynku pracy upowszechniane informacje zawodowe dotyczyły m.in.: sytuacji na rynku pracy, zawodów możliwości kształcenia, poszukiwania zatrudnienia

oraz planowania rozwoju edukacyjno-zawodowego. Osoby poszukujące informacji miały możliwość samodzielnego korzystania z dostępnych zasobów informacyjnych, ale mogły również korzystać z pomocy doradcy zawodowego. Informacje udostępniane były zarówno w formie drukowanej (np. ulotki, broszury, wykazy, poradniki), elektronicznej (programy komputerowe, prezentacje multimedialne, strony internetowe, jak i audiowizualnej (np. filmy zawodoznawcze). Klienci korzystali z informacji zawodowych przesyłanych pocztą elektroniczną i udzielanych na odległość (skype i telefon).

Tabela 6. Liczba osób korzystających z indywidualnej informacji zawodowej w latach 2010-2014

Wyszczególnienie	Informacja zawodowa – liczba wizyt osób indywidualnych				
	2010	2011	2012	2013	2014
razem	44 848	40 739	38 084	43 321	38 295
kobiety	22 890	20 871	20 139	22 943	20 368

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

W 2014 roku z indywidualnej informacji zawodowej skorzystało 38 295 osób. Podobnie jak w latach poprzednich ponad połowę adresatów stanowiły kobiety, tj. 20 368. W zeszłym roku obserwowaliśmy niewielki spadek, w porównaniu z wcześniejszymi latami, zainteresowania usługami informacji zawodowej świadczonymi w urzędach pracy. Wiąże się to prawdopodobnie m.in. z szeroko upowszechnianą informacją zawodową w Internecie, na targach edukacyjnych i targach pracy, w szkołach oraz w trakcie eventów organizowanych przez instytucje rynku pracy. Natomiast nie ulega wątpliwości, że tego typu wiedza jest niezbędna do efektywnego poszukiwania pracy i planowania przyszłości zawodowej.

Osoby chcące dobrze przygotować się do efektywnego poszukiwania pracy, częściej zgłaszają zapotrzebowanie na informacje z zakresu metod poszukiwania pracy, opisów zawodów, edukacji językowej itp. Indywidualna informacja zawodowa coraz częściej wymaga bardzo szczegółowego przeanalizowania różnych źródeł informacji. Wynika to z ich różnorodności i konieczności ich aktualizacji. W większym stopniu usługa ta stała się jeszcze bardziej dostępna dla klientów poprzez wykorzystanie technologii komunikacyjnych (telefon, e-mail, skype) – jako informacja na odległość.

Różnorodność źródeł informacji oraz dynamicznie zmieniająca się sytuacja na rynku pracy generują potrzebę tworzenia aktualnej i kompleksowej informacji zawodowej. Odpowiedzią na tę potrzebę jest aktualizowanie i udostępnianie zbiorów informacji zawodowych na stronach internetowych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie pod adresem <http://wup-krakow.pl/uslugi-ryнку-pracy/poradnictwo-zawodowe/informacje-zawodowe-1>

Z ankiety przeprowadzonej wśród małopolskich urzędów pracy wynika, że w 2014 r. najczęściej udzielanymi indywidualnymi informacjami zawodowymi były informacje dotyczące: dokumentów aplikacyjnych, metod poszukiwania pracy, rynku pracy i pracodawców i prowadzonej przez nich działalności oraz warunków podejmowania działalności gospodarczej. Szczegółowe dane zaprezentowane są na poniższym wykresie.

Wykres 9. Typy informacji najczęściej poszukiwanych u doradcy zawodowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych od doradców zawodowych z powiatowych urzędów pracy i Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Krakowie.

2.2 Charakterystyka usług grupowej informacji zawodowej

Usługa ta adresowana jest do osób, które potrzebują ukierunkowujących informacji niezbędnych do realizacji planów zawodowych. Polega ona na przekazaniu klientom informacji podczas spotkań grupowych organizowanych w siedzibie urzędu pracy lub podczas różnego rodzaju wydarzeń np. seminariów, Targów Pracy, Dni Otwartych itp. Podobnie, jak w wypadku indywidualnej informacji zawodowej, zakres tematyczny tej usługi jest bardzo szeroki i może dotyczyć np. podstawowych usług rynku pracy, sytuacji na lokalnym rynku pracy, zawodów, możliwości uzyskania kwalifikacji zawodowych, jak i warunków pracy za granicą oraz możliwości podejmowania własnej działalności gospodarczej. W 2014 r. zorganizowano prawie 1 500 grupowych spotkań informacyjnych. W stosunku do 2013 r. liczba spotkań spadła o 98. W sumie wzięło w nich udział 15 556 osób. Podobnie, jak w latach ubiegłych, również i w 2014 r., wśród uczestników dominowały osoby bezrobotne – było ich 12 924. Większość stanowiły kobiety – 8 171.

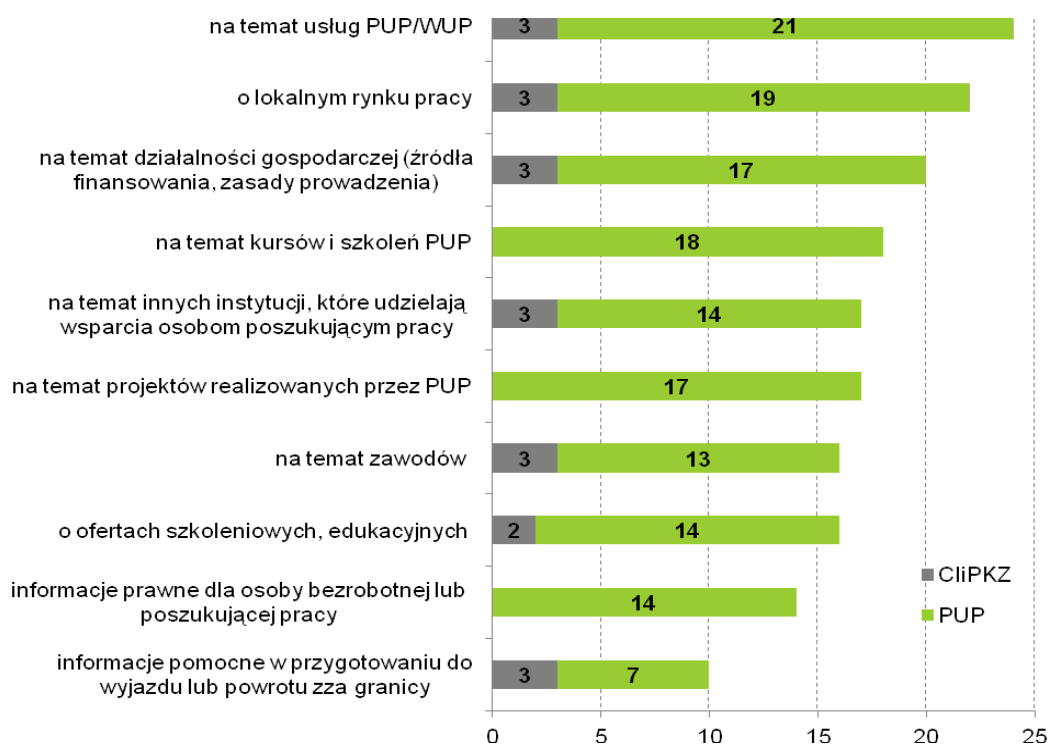
Tabela 7. Porównanie usługi grupowej informacji zawodowej na przestrzeni lat 2010-2014

Wyszczególnienie		Grupowa informacja zawodowa									
		Liczba osób uczestniczących w spotkaniach grupowej informacji									
		Ogółem					Kobiety				
		2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem		18 296	16 634	20 453	20 537	15 556	9 606	9 396	11 318	10 767	8 171
z tego	bezrobotni	15 318	14 497	18 401	17 946	12 924	7 916	8 076	10 073	9 356	6 817
	poszukujący pracy	86	98	109	66	54	25	52	61	37	28
	inni	2 892	2 039	1 943	2 525	2 578	1 665	1 268	1 184	1 374	1 326
Bezrobotni do 25 roku życia		5 847	6 220	8 488	8 114	5 963	2 894	3 387	4 487	4 135	3 039
Bezrobotni powyżej 50 roku życia		2 239	1 832	2 465	2 585	1 553	957	871	1 142	1 059	654
Bezrobotni do 6 miesięcy		10 515	9 913	13 281	12 221	8 441	5 293	5 337	7 004	6 222	4 328
Bezrobotni od 6 do 12 miesięcy		2 001	1 718	2 014	2 192	1 565	1 015	973	1 153	1 140	822
Bezrobotni powyżej 12 miesięcy		2 802	2 866	3 106	3 533	2 918	1 608	1 766	1 916	1 994	1 667
Zamieszkali na wsi		9 679	9 375	11 836	11 540	8 647	4 918	5 166	6 444	5 964	4 590
Niepełnosprawni		695	782	1 150	817	615	362	402	630	406	301
Cudzoziemcy		10	13	14	9	8	10	6	9	7	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

Ponad 2 500 uczestników spotkań informacyjnych to osoby mieszczące się w grupie klasyfikowanej jako „inni” (osoby pracujące, uczące się, niepracujący niezarejestrowani w powiatowych urzędach pracy). Osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy jako poszukujący pracy było jedynie 54 i jest to najmniejsza ich liczba na przestrzeni ostatnich lat. Osoby bezrobotne, zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy, to od lat najliczniejsza reprezentacja pośród uczestników spotkań informacyjnych. Wśród nich największą grupę stanowią osoby pozostające w rejestrach do 6 miesięcy. Może to wynikać z praktyki kierowania osób nowo zarejestrowanych na spotkania dotyczące usług oferowanych przez urzędy – informacja o usługach PUP i WUP. Najczęściej grupowe spotkania informacyjne dotyczyły takich tematów jak: usługi realizowane przez Powiatowe Urzędy Pracy, lokalnego rynku pracy oraz działalności gospodarczej, a w szczególności źródeł jej finansowania. Zaprezentowane poniżej dane dotyczą 21 Powiatowych Urzędów Pracy oraz 3 Centrów Informacji i Planowania Kariery Zawodowej WUP Kraków.

Wykres 10. Kategorie zajęć informacyjnej grupowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

2.3 Charakterystyka usług indywidualnego poradnictwa zawodowego

Indywidualne poradnictwo zawodowe jest kluczową formą wsparcia dla osób aktywnie poszukujących pracy, zamierzających zmienić pracę, chcących podnieść swoje kwalifikacje zawodowe, dokonać bilansu predyspozycji kompetencji zawodowych, zbudować indywidualny plan rozwoju zawodowego lub też chcących dokonać istotnych zmian w swoim życiu zawodowym. Aby poradnictwo zawodowe było skuteczne, konieczny jest proces doradczy, tzn. jedno spotkanie z doradcą zawodowym nie jest wystarczające, aby podjąć mającą duży wpływ na życie zawodowe decyzję. Decyzja ta jest podejmowana tylko i wyłącznie przez klienta, natomiast doradca pełni rolę inspiratora sugerującego rozważenie różnych opcji i wzięcie pod uwagę wielu czynników determinujących racjonalną decyzję. W 2014 r. z tej usługi skorzystało łącznie 37 208 osób, w tym 19 123 kobiety. Łączna liczba wizyt wyniosła 53 822. Zdecydowana większość to osoby zarejestrowane jako bezrobotne w powiatowych urzędach pracy. Należy jednak zaznaczyć, że klientami Centrów Informacji i Planowania Kariery Zawodowej WUP Kraków, są przede wszystkim osoby pracujące, studenci, absolwenci szkół średnich oraz inne osoby niezarejestrowane w PUP.

Tabela 8. Porównanie usługi indywidualnego poradnictwa zawodowego w latach 2010-2014

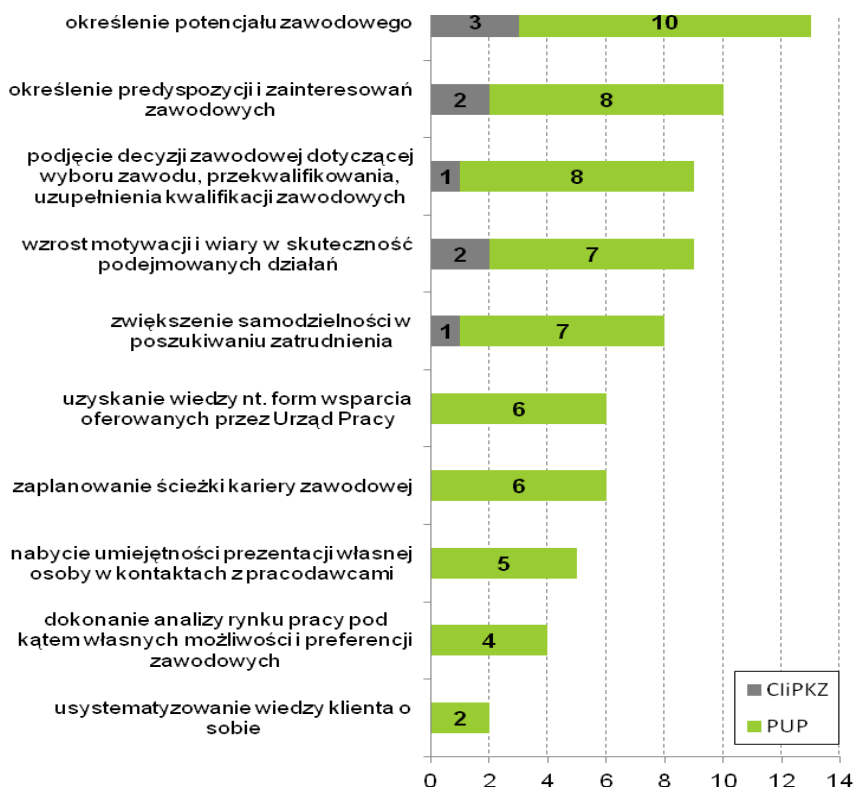
Wyszczególnienie		Indywidualne poradnictwo zawodowe											
		Liczba wizyt w ramach porady indywidualnej				Liczba osób korzystających z porady indywidualnej							
						Razem				Kobiety			
		2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Ogółem		59 293	64 578	60 982	53 822	20 074	45 937	44 200	37 208	11 625	24 796	23 057	19 123
Z tego	bezrobotni	56 039	61 285	57 964	51 091	18 192	43 474	41 910	35 450	10 538	23 299	21 607	18 145
	poszukujący pracy	836	664	567	320	376	438	340	194	120	209	152	71

inni	2418	2629	2451	2 411	1506	2025	1950	1 564	967	1 288	1 298	907
Wybrane kategorie bezrobotnych												
Bezrobotni do 25 roku życia	14177	18 508	18 250	14 049	4407	13 379	13 491	10 463	2444	7 117	6 893	5 347
Bezrobotni pow. 50 roku życia	8903	13 186	11 978	12 019	3662	8 858	8 391	7 536	1740	3 765	3 496	3 112
Bezrobotni do 6 miesięcy	22 077	24 496	24 131	20 623	5541	17 079	17 676	15 578	2949	8 484	8 543	7 760
Bezrobotni pow. 12 miesięcy	14 949	16 032	19 263	20 220	4445	11 759	10 522	12 984	2428	6 239	5 107	7 000
Zamieszkali na wsi	19 013	31 806	30 825	22 725	8206	22 105	22 571	16 904	5161	11 970	11 831	8 697
Niepełnosprawni	3 252	4 515	4 990	4 790	1422	2 931	3 088	2 686	763	1 461	1 507	1 255
Cudzoziemcy	57	72	76	72	19	47	54	51	15	29	42	27

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

Na podstawie ankiety zrealizowanej wśród Powiatowych Urzędów Pracy oraz w Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w WUP w Krakowie stwierdzić można, że najistotniejszymi korzyściami wynikającymi z poradnictwa indywidualnego są: określenie potencjału zawodowego, określenie predyspozycji i zainteresowań zawodowych oraz podjęcie decyzji zawodowych dotyczących różnych aspektów kariery zawodowej.

Wykres 11. Najczęściej osiągnięte efekty poradnictwa indywidualnego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

2.4 Charakterystyka usług grupowego poradnictwa zawodowego

Celem grupowego poradnictwa zawodowego jest wsparcie klientów w podjęciu decyzji zawodowej lub rozwiązaniu określonego problemu zawodowego. Dzieje się tak poprzez dostarczenie im nowej wiedzy i informacji oraz stworzenie warunków do refleksji nad swoją sytuacją zawodową. Osoby korzystające z grupowego poradnictwa zawodowego nabywają i rozwijają w sobie zdolności do dokonywania zmian i poszukiwania nowych rozwiązań, do zmagania się z problemem w życiu zawodowym. Relacje w grupie pomagają klientom uświadomić sobie swoje zachowania i stosować skuteczniejsze strategie związane z planowaniem rozwoju zawodowego. Zajęcia poradnictwa grupowego pozwalają na dokonanie osobie wglądu we własne predyspozycje, na określenie jej potencjału, mocnych stron.

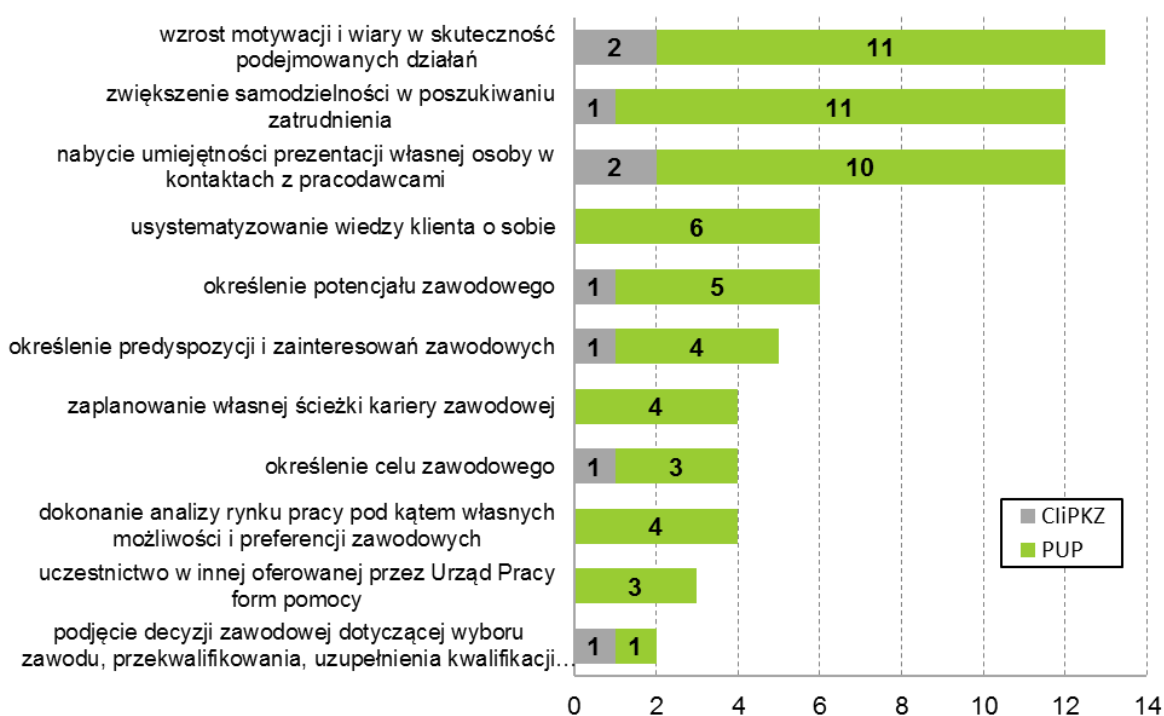
W 2014 roku przeprowadzono 1 039 warsztatów w ramach grupowego poradnictwa zawodowego. Wzięło w nich udział 13 316 osób, w tym 7 406 kobiet. Zdecydowana większość uczestników, tj. 11 940, to osoby bezrobotne zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy. Pracujący, studenci oraz niepracujący niezarejestrowani stanowią zdecydowaną mniejszość wśród uczestników grupowego poradnictwa zawodowego. Znaczny wzrost liczby warsztatów jak i uczestników, wynika z faktu, iż w 2014 r. w wyniku zmiany przepisów, wszystkie zajęcia aktywizacyjne zostały wliczone w grupowe poradnictwo zawodowe.

Tabela 9. Porównanie usługi grupowego poradnictwa zawodowego na przestrzeni lat 2010-2014

uczestnicy		grupowe poradnictwo zawodowe											
		liczba grup				liczba osób korzystających z grupowego poradnictwa zawodowego							
						razem				kobiety			
		2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
ogółem		705	870	703	1 039	5 968	7 443	6 361	13 316	3 607	4 171	3 506	7 406
z tego	bezrobotni					5 429	6 824	5 882	11 940	3 258	3 759	3 189	6 643
	poszukujący pracy					30	35	21	38	19	20	12	21
	inni					509	584	458	1 338	330	392	305	742
bezrobotni do 25 roku życia						2 055	2 299	2 304	4 502	1 264	1 256	1 208	2 494
bezrobotni pow. 50 roku życia						675	1 340	927	1 664	378	574	443	695
bezrobotni do 6 miesięcy						2 635	2 873	2 772	5 544	1 450	1 462	1 421	2 980
bezrobotni od 6 do 12 miesięcy						1 213	1 524	1 246	2 051	743	842	623	1 130
bezrobotni pow. 12 miesięcy						1 581	2 427	1 864	4 202	1 065	1 455	1 145	2 533
zamieszkali na wsi						3 079	4 200	3 507	7 316	1 894	2 247	1 873	4 071
niepełnosprawni						292	449	384	505	161	205	210	294
cudzoziemcy						1	9	7	5	1	6	4	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

Wykres 12. Najczęściej osiągnięte efekty poradnictwa grupowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

Spośród warsztatów grupowego poradnictwa zawodowego zatwierdzonych do realizacji przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w 2014 r. w powiatowych urzędach pracy oraz Centrach Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w WUP w Krakowie najczęściej realizowanymi warsztatami były: Kurs Inspiracji, Metoda Hiszpańska oraz Metoda Edukacyjna. Spośród programów opracowanych przez samych doradców, najczęściej stosowanymi programami były m.in: rozmowa kwalifikacyjna, metody poszukiwania pracy, pisanie listu motywacyjnego i CV oraz *Własna firma – zanim zrealizujesz pomysł*.

2.5 Kluby pracy

Kluby Pracy to forma wsparcia, polegająca na kompleksowym wyposażeniu klientów w wiedzę i umiejętności niezbędne do samodzielnego poruszania się po rynku pracy. Kluby Pracy obejmują 40 godzin zajęć warsztatowych z zakresu aktywnego poszukiwania pracy. W 2014 r. przeprowadzono 36 edycji Klubów Pracy, w tym 35 przez Powiatowe Urzędy Pracy (1 Klub Pracy został przeprowadzony przez instytucje zewnętrzne na zlecenie PUP), tj. o 89 edycji mniej niż w roku 2013. Mniejsza liczba edycji Klubów Pracy może być wynikiem zmian strukturalnych i osobowych, jakie wprowadzono w PUP w wyniku zmian Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w 2014 r. Pomimo znaczącego spadku edycji Klubów Pracy, liczba osób uczestniczących w tych zajęciach była w porównaniu do roku 2013 mniejsza jedynie o 47 osób.

Tabela 10. Zajęcia w klubach pracy

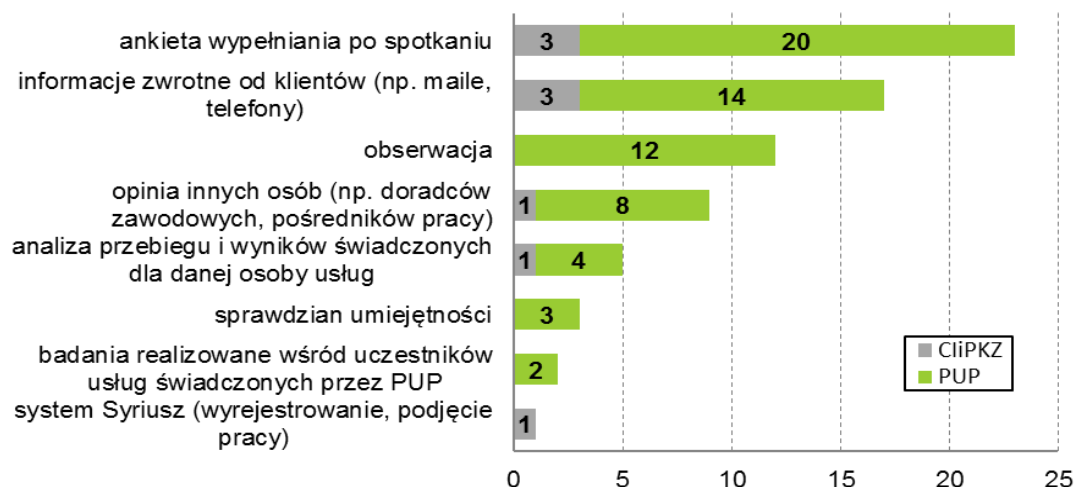
wyszczególnienie		liczba klubów pracy	liczba uczestników szkoleń w klubie pracy	z tego		
				bezrobotni	poszukujący pracy	objęci programem zwolnień monitorowanych
ogółem		36	1 403	1 395	8	0
kluby pracy zorganizowane przez:	PUP samodzielnie	35	1 355	1 347	8	0
	instytucje i organizacje, którym PUP zlecił realizację usługi	1	48	48	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

2.6 Weryfikacja realizowanych usług

We wszystkich 21 urzędach pracy oraz 3 Centrach Informacji i Planowania Kariery Zawodowej realizowany jest monitoring realizowanych usług. Prowadzony jest on w celu stałego weryfikowania jakości świadczonych usług. Klienci mogą oceniać trafność i poziom oferowanego wsparcia. Zdecydowanie najczęściej, bo w 20 urzędach pracy, stosowana jest ankieta oceniająca. Dzieje się tak również w przypadku Centrów. Następnym źródłem informacji zwrotnej są informacje od klientów w postaci e-maili i telefonów, korzysta się z tego sposobu w 14 urzędach pracy oraz w 3 Centrach. Wszystkie uwagi klientów, zarówno pozytywne, jak i negatywne, uwzględniane są poprzez zmianę treści i formy realizowanych usług.

Wykres 13. Sposób weryfikowania realizowanych usług

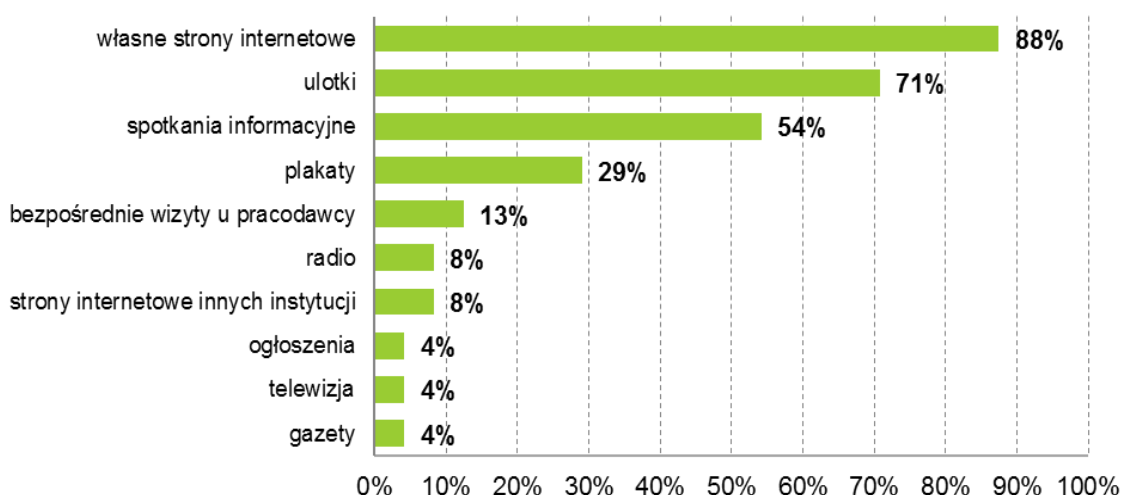

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

2.7 Promocja poradnictwa zawodowego

Podobnie, jak w roku ubiegłym, podstawową formą promocji usług informacji i poradnictwa zawodowego stosowaną przez powiatowe urzędy pracy oraz Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej były własne strony internetowe. W drugiej kolejności były to ulotki, w trzeciej spotkania informacyjne. Wśród innych form promocji wykorzystywano m.in. mailing do współpracujących z urzędami pracy instytucji, a także prowadzono kampanie informacyjne w trakcie targów, spotkań i konferencji. Promując wydarzenia o zasięgu regionalnym korzystano również z promocji radiowej i telewizyjnej.

Wykres 14. Stosowane formy promocji

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

2.8 Koordynacja poradnictwa zawodowego w województwie i wsparcie powiatowych urzędów pracy przez Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej WUP Kraków

Doradcy zawodowi z Centrów w Krakowie, w Nowym Sączu i w Tarnowie przeprowadzili 16 edycji szkolenia z zastosowania narzędzia do profilowania usług dla osób bezrobotnych, dla pracowników powiatowych urzędów pracy z województwa małopolskiego, przygotowujących się do roli doradców klienta. Zgodnie z zaleceniami Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej szkolenia miały charakter teoretyczno-praktyczny. Część teoretyczna dotyczyła genezy powstania oraz podstaw metodologicznych narzędzia, część praktyczną stanowiły warsztaty, podczas których uczestnicy profilowali przykładowych klientów, ale przede wszystkim przeprowadzano symulacje, w trakcie których uczestnicy wcielali się w role zarówno doradców klienta, jak i samych klientów. Szkolenie było również okazją do wymiany informacji, opinii i poglądów. Szkolenia odbywały się w: Krakowie, Tarnowie i Nowym Sączu. Szkolenie ukończyło 316 doradców zawodowych, specjalistów ds. rozwoju zawodowego, specjalistów ds. programów oraz osób zatrudnionych na innych stanowiskach.

Przeprowadzono czterodniowe szkolenie dla 13 doradców zawodowych z powiatowych urzędów pracy województwa małopolskiego ze stosowania Kwestionariusza Zainteresowań Zawodowych.

Ponadto zorganizowano 12 spotkań koordynacyjnych dla doradców zawodowych z terenu woj. małopolskiego. Wśród uczestników znaleźli się zarówno przedstawiciele powiatowych urzędów pracy, jak i koordynatorzy wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego oraz pracownicy innych instytucji świadczących usługi poradnictwa zawodowego. Podczas spotkań uczestnikom zaprezentowano prace związane z modernizacją krajowego systemu kwalifikacji i rolą doradztwa w procesie potwierdzania kompetencji, nowe narzędzia w pracy doradcy zawodowego, możliwe formy wsparcia osób młodych, wchodzących na rynek pracy;

W ramach prac zespołu zadaniowego ds. jakości poradnictwa zaktualizowano prowadzoną dokumentację pracy doradców zawodowych w związku z nowelizacją przepisów regulujących świadczenie usług poradnictwa zawodowego oraz dokonano przeglądu merytorycznego programów zajęć w Banku Programów w celu zakwalifikowania ich jako programów poradnictwa grupowego i grupowych spotkań informacyjnych.

Koordynacji podlegała również praca trenerów zatrudnienia wspieranego. W ramach tej usługi wsparciem objęte zostały osoby długotrwale bezrobotne, niepełnosprawne, korzystające z pomocy ośrodków pomocy społecznej. Ze wsparcia trenerów zatrudnienia wspieranego skorzystało 71 osób, z którymi przeprowadzono 214 indywidualnych spotkań. Usługa stosowana jest w ramach poradnictwa indywidualnego.

2.9 Współpraca doradców zawodowych z innymi instytucjami i partnerami rynku pracy

Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej WUP Kraków współpracowało m.in. z:

- Wojewódzką Biblioteką Publiczną w Krakowie na rzecz promocji kształcenia ustawicznego poradnictwa zawodowego poprzez udostępnianie mieszkańcom Małopolski informacji

z zakresu planowania kariery oraz poszukiwania zatrudnienia. W ramach współpracy w siedzibie WBP organizowane były zajęcia: „Pisanie życiorysu i listu motywacyjnego”, „Sztuka planowania czasu”, „Metody poszukiwania zatrudnienia”, „Planowanie kariery zawodowej”;

- Miejską Biblioteką Publiczną w Tarnowie w ramach przedsięwzięcia „Otwieramy drzwi” oraz Miejską Biblioteką Publiczną w Nowym Sączu. Zrealizowano 43 dyżury doradców zawodowych, podczas których udzielano porad i informacji oraz przeprowadzano spotkania informacyjne dla czytelników MBP;
- Fundacją im. Boguchwała Winida na Rzecz Rozwoju Psychoterapii Psychoanalitycznej w ramach projektu „Centrum Integracji - by móc kochać i pracować”. Współpraca polega na udzieleniu wsparcia doradczego beneficjentom projektu. Ponadto, doradcy zawodowi odbywają cykliczne spotkania z personelem projektu mające na celu wymianę informacji nt. postępów w pracy z klientami oraz tworzenia metodologii tej pracy. W ramach współpracy odbyły się również szkolenia przygotowujące pracowników Centrów do pracy z klientami z zaburzeniami osobowości;
- Biurem Karier UJ w zakresie realizacji działań skierowanych do studentów studiów humanistycznych dotyczących planowania kariery zawodowej oraz przygotowania do wejścia na rynek pracy;
- Akademickim Biurem Karier Ignatianum. W ramach współpracy doradcy zawodowi z Centrum pełnili dyżury w siedzibie uczelni, oferując studentom możliwość indywidualnej porady zawodowej. Ponadto współpraca miała charakter promocyjny. Na stronach zarówno WUP w Krakowie jak i ABK zamieszczane były informacje o wydarzeniach w ramach poradnictwa zawodowego. Biuro Karier promowało warsztaty CIZ m.in. poprzez zamieszczanie plakatów na uczelni. Na stronie internetowej ABK Ignatianum znalazło się logo WUP w Krakowie z odnośnikiem do strony WUP w Krakowie oraz do oferty CIZ;
- Akademickim Biurem Karier w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Nowym Sączu oraz Wyższą Szkołą Biznesu. Podczas spotkań ze studentami omawiano tematykę kompetencji zawodowych, rynku pracy i przedsiębiorczości;
- Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich w Warszawie na udział w realizowanym projekcie pn. „Zielona Linia-Centrum Informacyjno-Konsultacyjne Służb Zatrudnienia”. W ramach stanowisk konsultanckich utworzonych w 2010 r. w: Krakowie, Tarnowie i Nowym Sączu, pracownicy Centrum codziennie logowali się do wydzielonej sieci, aby udzielać informacji w momencie przekierowania połączenia z centrali. Ponadto na bieżąco zamieszczano na portalu informacje dotyczące planowanych i realizowanych działaniach i przedsięwzięciach, miesięcznych harmonogramów warsztatów;
- Punktem Obsługi Przedsiębiorcy Urzędu Miasta Krakowa. Pracownicy POP brali udział w warsztatach „Własna firma - zanim zrealizujesz pomysł” i prowadzili zajęcia w części warsztatu dotyczącego rejestracji indywidualnej działalności gospodarczej;
- Okręgowym Inspektorem Służby Więziennej w Krakowie. Między Samorządem Województwa Małopolskiego a Okręgowym Inspektorem Służby Więziennej w Krakowie podpisano list intencyjny, którego celem jest zwiększenie zakresu współpracy na rzecz reintegracji osób przebywających w jednostkach penitencjarnych na terenie województwa małopolskiego. Podpisanie listu intencyjnego jest kontynuacją trwającej już od kilku lat współpracy realizowanej przez Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej WUP w Krakowie. Wskazane do realizacji obszary działania obejmują: wspieranie reintegracji zawodowej osób pozbawionych wolności; organizowanie wspólnych spotkań i konferencji poświęconych problematyce readaptacji i wykluczenia społecznego osób pozbawionych wolności i opuszczających zakłady karne; popularyzowanie podejmowanych działań wśród kadry obu instytucji oraz informacji na temat wspólnych działań i ich efektów w środowisku zewnętrznym i w prasie. Dla zainteresowanych funkcjonariuszy Służby Więziennej zorganizowano spotkanie „Społeczno-zawodowe aspekty aktywizacji osób opuszczających zakłady karne”, w trakcie którego przedstawiciele Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie przedstawili społeczne kwestie związane z aktywizacją osób osadzonych

omawiając wyniki badań dot. wykluczenia społecznego ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji osób opuszczających zakłady karne oraz możliwych strategii wsparcia dedykowanych tej grupie. Zaprezentowano również projekt „Więzienie więzi nie więzi”. Na zawodowe aspekty aktywizacji osób osadzonych zwrócili uwagę przedstawiciele WUP Kraków. Omówiono sytuację osób, które po odbyciu kary pozbawienia wolności rejestrują się w powiatowych urzędach pracy jako bezrobotni oraz oferowane inne formy wsparcia. Przedstawiono także źródła informacji o rynku pracy i edukacji. Podsumowując spotkanie zaprezentowano przykład dobrej praktyki – działań aktywizacyjnych prowadzonych przez doradców zawodowych z tarnowskiego Centrum na rzecz osadzonych przebywających w Zakładzie Karnym w Tarnowie-Mościcach. W Zakładzie Karnym w Tarnowie oraz w Nowym Wiśniczu utworzono 2 nowe stoiska informacyjno-wystawiennicze „Szukam pracy” z dostępem do aktualnych i rzetelnych informacji o rynku pracy, przedsiębiorczości oraz wsparciu oferowanym w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Rozpoczęto nowe przedsięwzięcie we współpracy z OISW w ramach „Badania efektywności usług realizowanych przez Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej WUP Kraków realizowanych na rzecz osób osadzonych”. W przedsięwzięciu udział wzięło 25 osadzonych, którzy mogli ubiegać się o warunkowe zwolnienie. Uczestniczyli oni przede wszystkim w indywidualnych konsultacjach z doradcą zawodowym. w trakcie których określali własne zasoby, uczyli się opracowywać dokumenty aplikacyjne oraz zdobywali informacje pomocne w powrocie na rynek pracy i funkcjonowaniu w nowej rzeczywistości społeczno-zawodowej. Realizując cel porozumienia - wsparcie działań w obszarze reintegracji zawodowej osób pozbawionych wolności przebywających w zakładach karnych na terenie Małopolski - pomocą objęto 261 osadzonych. Doradcy zawodowi współpracowali także z Zakładami Karnymi w Krakowie i w Nowym Sączu w zakresie świadczenia usług poradnictwa zawodowego dla osób przygotowujących się do opuszczenia zakładu karnego w ramach programu readaptacji „Wewnętrzny ośrodek outplacementu w warunkach więzienia”.

- Domem dla Bezdomnych Mężczyzn „Caritas” Diecezji Tarnowskiej, prowadząc warsztaty przygotowujące do poszukiwania zatrudnienia. Przekazywano także systematycznie miesięczne harmonogramy zajęć oraz materiały informacyjne dotyczące problematyki rynku pracy i aktualnych działań Centrum na stoisko wystawiennicze „Szukam pracy”. Kadra pracowników instytucji wzięła udział w warsztatach „Komunikacja drogą do sukcesu w pracy i nie tylko”.

Nawiązano współpracę realizując nowe inicjatywy wspólnie z instytucjami lokalnymi:

- podczas inicjatywy wspierającej i promującej przedsiębiorczość - eBiznes Camp poprzez przeprowadzenie spotkania „Biznes w praktyce” zapoznając uczestników z zagadnieniami przedsiębiorczości oraz prowadząc rozgrywki „Chłopskiej Szkoły Biznesu”;
- podpisano nowe, trójstronne Porozumienie o współpracy pomiędzy Wojewódzkim Urzędem Pracy w Krakowie, Urzędem Miasta Tarnowa - Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Tarnowie oraz Powiatowym Urzędem Pracy w Tarnowie, celem realizacji działań na rzecz osób będących w trudnych sytuacjach życiowych.
- pedagogami czterech szkół ponadgimnazjalnych na terenie miasta Nowego Sącza oraz Grybowa w celu wsparcia młodzieży ostatnich klas w ich dalszych wyborach edukacyjno-zawodowych oraz w przygotowaniu się do wejścia na rynek pracy;
- Środowiskowym Domem Samopomocy w Cyganowicach;
- zainicjowano współpracę z Powiatową i Miejską Biblioteką Publiczną w Brzesku, zaprezentowano dotychczasowe działania podejmowane przez WUP Kraków na rzecz mieszkańców regionu w obszarze informacji o rynku pracy i usług poradnictwa zawodowego oraz kształcenia ustawicznego we współpracy z bibliotekami. Przeprowadzono 2 warsztaty „Sztuka planowania czasu” dla 26 bibliotekarzy powiatu brzeskiego;
- nawiązano współpracę z Powiatową Biblioteką Publiczną w Dąbrowie Tarnowskiej. Zapoznano z działaniami Centrum ułatwiającymi dostęp do poradnictwa zawodowego, realizowanymi we współpracy z bibliotekami. Omówiono możliwości utworzenia stoiska wystawienniczego „Infopraca”,

- w drugiej połowie 2014 roku zainicjowano szereg spotkań o charakterze informacyjno-szkoleniowym upowszechniających założenia programu „Gwarancje dla Młodzieży”. Głównym celem spotkań było poznanie barier utrudniających młodym osobom wejście na rynek pracy oraz ich potrzeb i oczekiwań związanych z aktywizacją edukacyjno-zawodową. Uwagi i spostrzeżenia uczestników spotkań zawarte zostaną w wytycznych uszczegółwiających działania projektowe, które zostaną uruchomione w przyszłości w ramach GdM. Uczestnicy mieli również okazję dowiedzieć się o dostępnych na rynku formach pomocy, a także zapoznać się z programem GdM. Dla 330 uczestników zorganizowano w sumie 14 takich spotkań. Adresatami były głównie osoby poniżej 30 roku życia bezrobotne, nie szkolące się i nie uczące;
- Sądeckim Urzędem Pracy w zakresie objęcia wsparciem metodą pracy Trenera Zatrudnienia Wspieranego osób bezrobotnych zarejestrowanych w SUP, będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, przez doradców zawodowych z CiIPKZ w Nowym Sączu;
- Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Nowym Sączu, Gminnymi Ośrodkami Pomocy Społecznej w Rytrze oraz Piwnicznej – Zdroju, Urzędem Gminy w Łabowej na rzecz wsparcia ich beneficjentów usługami grupowego poradnictwa zawodowego oraz metodą pracy Trenera Zatrudnienia Wspieranego;
- Zespołem Szkół Elektryczno-Mechanicznych w Nowym Sączu na rzecz wsparcia młodzieży pow. 18 r. ż. usługami doradztwa zawodowego;
- W ramach współpracy z pracodawcami firmą Newag S.A. w Nowym Sączu, Spółdzielnią Ogrodniczą „Ziemi Sądeckiej” w Nowym Sączu;
- W zakresie wsparcia doradczego w wyborze drogi zawodowo-edukacyjnej absolwentów z Zespołem Szkół Ekonomicznych w Nowym Sączu;
- Sądem Okręgowym w Nowym Sączu oraz ze Służbą Kuratorską w celu przeprowadzenia spotkania informacyjnego nt. „Małopolskich Gwarancji dla Młodzieży”;
- Zakładem Karnym w Nowym Sączu w zakresie nieodpłatnego świadczenia usług poradnictwa zawodowego;
- W zakresie wsparcia doradztwem zawodowym studentów z Państwową Wyższą Szkołą Podhalańską w Nowym Targu.

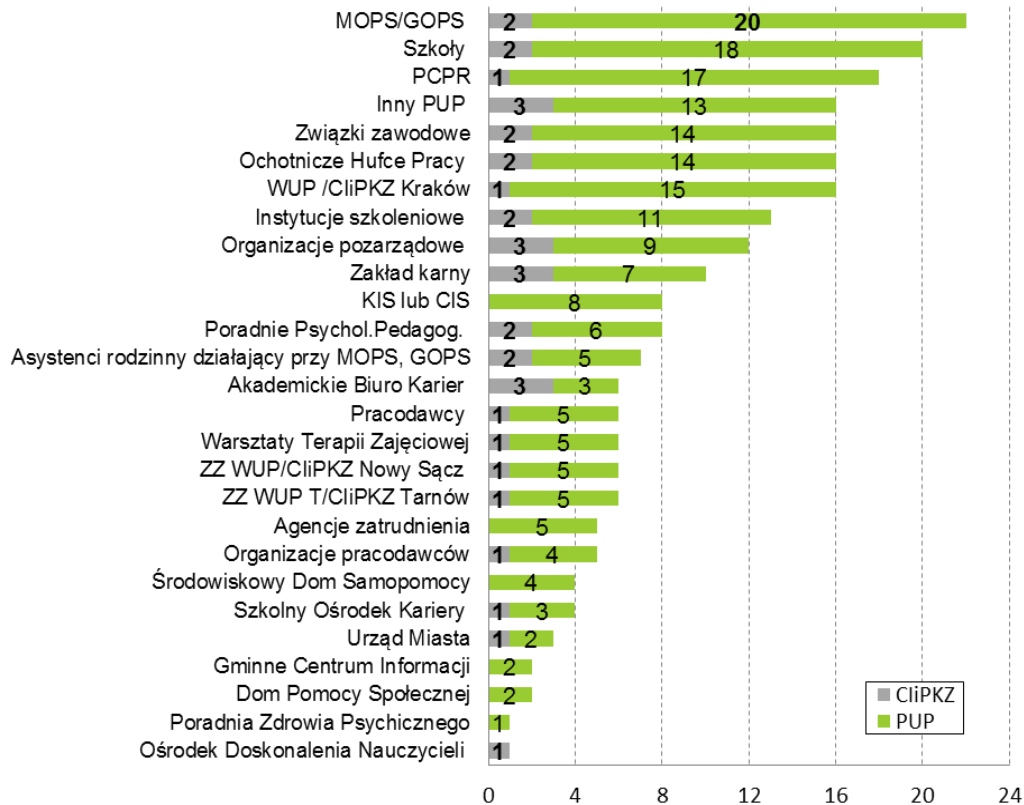
Systematycznie współpracowano m.in. z:

- Warsztatami Terapii Zajęciowej im. Jana Pawła II w Tarnowie. Dla pracowników WTZ zorganizowano warsztaty „Sztuka planowania czasu”, a dla podopiecznych spotkanie dyskusyjno-filmowe „Pociąg do kariery” - Kalejdoskop zawodów – zapoznano ich z zawodami z dziedziny bezpieczeństwa i ochrony oraz przedstawiono wymagania kwalifikacyjne stawiane kandydatom do pracy w tych zawodach;
- Prezesem Sądu Okręgowego w Krakowie uczestnicząc w posiedzeniach Małopolskiej Rady ds. Społecznej Readaptacji i Pomocy Skazanym. Podczas Rady zaprezentowano temat: „Współpraca Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie i Okręgowego Inspektoratu służby Więziennej w Krakowie w zakresie pomocy udzielanej osobom opuszczającym zakłady karne”;
- Ośrodkami Opieki Społecznej, Warsztatami Terapii Zajęciowej w Tarnowie oraz z Tarnowskim Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy, obejmując pomocą doradczą podopiecznych instytucji;
- Tarnowską Agencją Rozwoju Regionalnego, realizując działania skierowane do osób zainteresowanych rozpoczęciem działalności gospodarczej;
- Sądecką Biblioteką Publiczną w Nowym Sączu w zakresie realizacji wspólnego przedsięwzięcia pn. „Poradnictwo zawodowe - bliżej klienta”;

- Wyższą Szkołą Biznesu-NLU w Nowym Sączu - w ramach organizacji konferencji pt. „Wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne” w ramach Małopolskiego Dnia Ucznia się;

Ponadto powiatowe urzędy pracy z terenu województwa małopolskiego również współpracowały z szeregiem innych instytucji i organizacji. Poniższy wykres reprezentuje zakres współpracy 21 Powiatowych Urzędów Pracy oraz 3 Centrów informacji planowania Kariery Zawodowej WUP Kraków z poszczególnymi instytucjami.

Wykres 15. Instytucje, z którymi współpracują doradcy zawodowi PSZ

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

2.10 Kadra doradców zawodowych i liderów klubu pracy w powiatowych urzędach pracy i Centrach Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Małopolsce w 2014 r.

Łączna liczba zatrudnionych doradców zawodowych na dzień 31.12.2014 r. wyniosła 186 osób. W Powiatowych Urzędach Pracy zatrudnionych jest 169 doradców, w WUP Kraków zatrudnionych jest 17 doradców. 21 doradców to doradcy zawodowi stażyści, a 165 to doradcy zawodowi z doświadczeniem zawodowym.

Jest to zawód wysoce sfeminizowany, zaledwie 14 doradców to mężczyźni. Mając jednak na uwadze liczbę zarejestrowanych bezrobotnych (blisko 140 tys. na dzień 31.12.2014.r.) jest to ilość zdecydowanie niewystarczająca, zważywszy, że klientami poradnictwa są nie tylko osoby zarejestrowane w urzędach pracy. Średnio na jednego doradcę zawodowego przypada ok.752 osoby.

Tabela 11. Liczba doradców zawodowych

wyszczególnienie		liczba doradców: PUP	liczba doradców: WUP	liczba doradców: razem
doradców zawodowych - stażystów	ogółem	18	3	21
	kobiety	17	2	19
doradców zawodowych	ogółem	151	14	165
	kobiety	140	13	153

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

Zdecydowana większość doradców posiada wykształcenie wyższe lub podyplomowe z zakresu poradnictwa zawodowego lub dziedzin pokrewnych, takich jak pedagogika, psychologia czy socjologia. Doradcy podnosili również swoje kwalifikacje w zakresie szeroko rozumianego poradnictwa zawodowego, w tym m.in. ze stosowanie specjalistycznych narzędzi takich jak Kwestionariusz Zainteresowań Zawodowych (KZZ) czy badania kompetencji zawodowych.(NBK).

2.11 Podsumowanie

Przed poradnictwem zawodowym – nie tylko w Małopolsce - rysują się nowe wyzwania, którym sprostać mogą tylko jednostki dobrze do tego przygotowane, kreatywne i innowacyjne. Takie musi być również poradnictwo zawodowe, które powinno nadążać za szybkimi zmianami, postępującymi procesami globalizacji i coraz bardziej wymagającymi klientami. Nie da się ukryć, iż powiększył się znacznie obszar działalności doradcy zawodowego oraz samego doradztwa. Nie zmieniły się jednak istotnie warunki, w jakich działają doradcy zawodowi. Przekazywanie informacji niezbędnych do kreowania drogi edukacyjno-zawodowej, stosowanie tradycyjnych technik, narzędzi i metod potrzebnych przy wyborze zawodu czy też kierunku kształcenia i szkolenia to nie jedyne zadania stawiane przed współczesnym doradcą. Osoby poszukujące pracy, młodzież wkraczająca po raz pierwszy na rynek pracy to nie jedyni klienci doradców. Coraz częściej – zwłaszcza do CliPKZ – trafiają klienci aktywni zawodowo, którzy chcą się przekwalifikować, zmienić zupełnie zawód, spróbować czegoś zupełnie nowego.

Rola współczesnego doradcy zawodowego polega przede wszystkim na byciu z klientem, wspieraniu go w dążeniu do uświetniania swojego życia, udzielaniu mu wsparcia, ale także wskazówek, aby zmiany zachodzące w jego życiu wychodziły mu na dobre. Doradca zawodowy musi pomóc klientowi w zrozumieniu własnej kariery zawodowej w związku ze zmianami rozwojowymi, także w sytuacji utraty pracy oraz wzmocnienia kapitału kariery poprzez nabywanie wiedzy i umiejętności przydatnych na rynku pracy. Pomoc ta ma zmierzać z jednej strony do wywołania refleksji nad swoim dotychczasowym życiem zawodowym i przeanalizowania osiągnięć oraz zdefiniowania na nowo indywidualnych możliwości zawodowego „ja”, a z drugiej strony – związana jest z nabywaniem wiedzy i umiejętności w dążeniu jednostki do samorozwoju i podejmowania działań w celu sprostania wymaganiom stawianym w środowisku pracy.

Doradztwo należy zatem traktować jako proces, mający na celu rozwiązanie problemu klienta poprzez: identyfikację jego trudności zawodowych, określenie celu, opracowanie i wdrożenie Indywidualnego Planu Działania, a także ocenę rezultatów (weryfikację stopnia osiągnięcia celu. Doradztwo, to nie jedno spotkanie, ale szereg spotkań. Sam proces rozwiązywania problemu obejmuje ocenę doradcą oraz wsparcie klienta w zakresie podejmowania przez niego konkretnych, realistycznych działań. Wsparcie to powinno prowadzić do wymiernych, zauważalnych zmian, takich jak: nabywanie umiejętności poszukiwania i uzyskiwania zatrudnienia, podejmowanie wysiłków zmierzających do szkolenia zawodowego i ustawicznego kształcenia się, czy też podejmowanie ryzyka związanego z innym modelem życia niż praca najemna, a więc z samozatrudnieniem. Obecnie podstawową sprawą dla doradcy zawodowego jest traktowanie klienta jako aktywnego podmiotu procesu doradczego. Doradca ma pełnić rolę źródła profesjonalnych informacji, do których sięga klient w sytuacjach decyzyjnych. To klient ma być autorem swoich wyborów zawodowych, a doradca osobą towarzyszącą, która nie daje gotowych rozwiązań. Współczesne doradztwo to bowiem nie dawnie rad, ale tworzenie warunków dla powstawania Indywidualnych Planów Działania.

Pierwszą cechą doradztwa zawodowego, rozumianego bardziej jako doradztwo kariery, jest zatem postrzeganie go jako procesu ciągłego, który powinien rozpocząć się we wczesnych latach szkolnych; druga cecha dotyczy modelu profesjonalnego, w którym koncepcja pracy doradcy wzbogacona jest

zróżnicowanymi metodami interwencji poprzez wprowadzenie, obok pracy indywidualnej, wykorzystywania komputerów i innych środków technicznych, wprowadzenie treningów podejmowania decyzji, organizacji czasu, asertywności itp. Trzecią cechą współczesnego doradztwa jest traktowanie klientów jako aktywnych podmiotów procesu doradczego.

Jak z powyższego wynika obecny system doradztwa zawodowego funkcjonujący w naszym kraju musi zostać przystosowany do zmian zachodzących na gruncie europejskim oraz przynieść ciekawe rozwiązania europejskie na polski grunt. Ciągłość w procesie doradczym to element niezbędny, który musi zostać wpisany w polski system. Podejmowane wówczas przez jednostkę decyzje, wsparte profesjonalnym doradztwem będą zapewne trafniejsze, a w przyszłości wygenerują satysfakcjonujący rozwój zawodowy.

Oczekiwania społeczeństwa wobec doradców nie są adekwatne do funkcjonowania polskiego poradnictwa. Nie można ukryć licznych braków w zakresie usług świadczonych przez resort edukacji i resort pracy. Wynikają one np. w Publicznych Służbach Zatrudnienia, z nadmiaru klientów, których musi obsłużyć niezbyt liczna kadra doradców, ale także z nadmiernej biurokracji oraz nierzadko oporu przed wprowadzeniem nowego podejścia do klientów. Ponadto doradcy zawodowi rozliczani są z liczby klientów i efektywności, tymczasem zdarzają się klienci, którym trzeba poświęcić wiele miesięcy pracy, co nie zawsze skutkuje zatrudnieniem. Doradcy działają na takim, a nie innym rynku pracy, który nadal jest rynkiem pracodawcy, a nie pracobiorcy.

Wyzwania, nowe cele wobec doradców zawodowych muszą iść także w parze z podnoszeniem jakości poradnictwa. Oprócz informacji klienci potrzebują pewnego prowadzenia ich po ścieżkach edukacyjno-zawodowych. Współczesne poradnictwo to już nie tylko udzielanie informacji, krótkich porad. Otaczająca nas rzeczywistość jest coraz bardziej skomplikowana i wymaga zaplanowania oraz pomocy w doborze odpowiedniej drogi edukacyjno-zawodowej. To systematyczność i planowość procesu doradzania jest obecnie jedyną skuteczną metodą na włączenie w życie zawodowe każdej jednostki.

3. PROGRAMY NA RZECZ PROMOCJI ZATRUDNIENIA, ŁAGODZENIA SKUTKÓW BEZROBOCIA I AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ REALIZOWANE PRZEZ POWIATOWE URZĘDY PRACY

3.1 Realizacja programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w 2014 r.

W 2014 r. z możliwości wzięcia udziału w różnych formach wsparcia oferowanych przez powiatowe urzędy pracy skorzystało w Małopolsce 34 550 osób. W porównaniu z 2013 r. odnotowano więc 10%-owy wzrost liczebności tej grupy. Wzrosty wystąpiły w przypadku wszystkich form wsparcia za wyjątkiem szkoleń. Zwiększenie liczby aktywizowanych było możliwe dzięki wzrostowi poziomu środków Funduszu Pracy, które są przeznaczane na te działania. Największy wzrost wystąpił w przypadku zatrudnienia u pracodawcy na miejscach, na których doposażenie lub wyposażenie otrzymał on środki z Funduszu Pracy, środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz staży. Zmiany w Ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy poszerzyły dotychczasowy katalog form wsparcia o nowe instrumenty przeznaczone przede wszystkim dla osób młodych, rodziców powracających na rynek pracy oraz osób w wieku powyżej 50 r.ż. Wprowadzony został m.in. bon szkoleniowy, bon stażowy, bon zatrudnieniowy, bon na zasiedlenie, dofinansowanie zatrudnienia osoby w wieku 50+, grant na utworzenie stanowiska pracy w formie telepracy, świadczenie aktywizacyjne. Ponieważ sprawozdania statystyczne zostały dostosowane do zmian w ustawie dopiero od 01.01.2015 r. w przypadku większości tych nowych rozwiązań brak jest informacji za 2014 r. o liczbie osób korzystających z tych nowych instrumentów oraz o kosztach poniesionych na ich realizację. Dane w tym zakresie odnotowywane były głównie w pozycji „inne”. Przez co wartości w tej pozycji w przypadku danych osobowych zwiększyły się w stosunku do 2013 r. około 3-krotnie. W danych bezwzględnych było to jednak tylko niewiele ponad 600 osób.

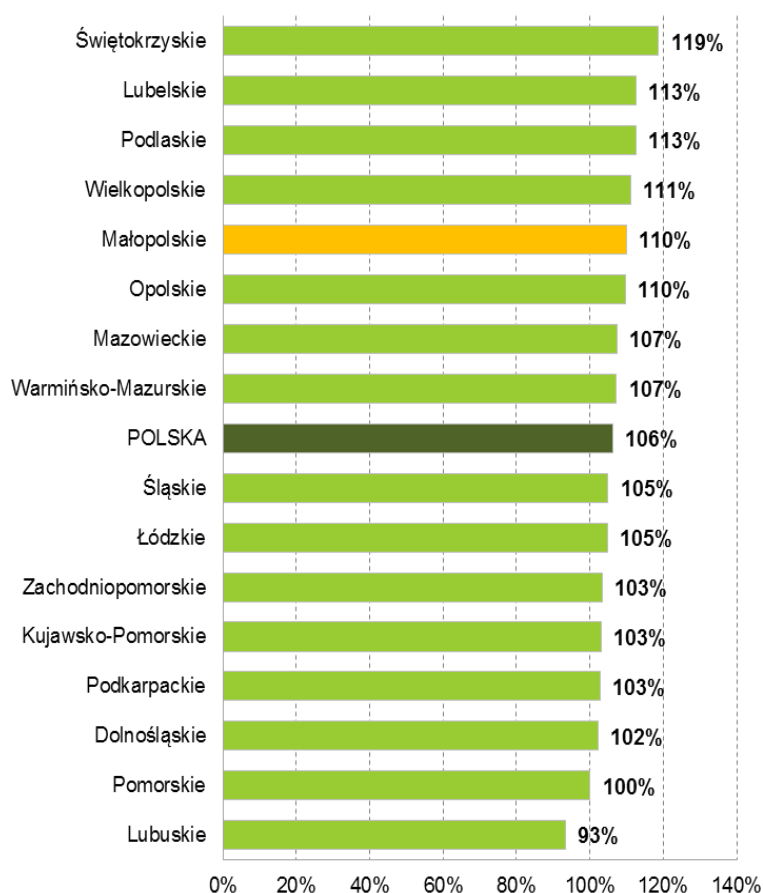
Tabela 12. Subsydiowane programy rynku pracy – uczestnicy w latach 2004-2013

Subsydiowane programy rynku pracy	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2014/2013
SZKOLENIA										
Szkolenia dla bezrobotnych i poszukujących pracy	8 641	10 166	10 415	10 976	12 860	4 553	6 171	5 869	5 358	91,3
Pożyczki szkoleniowe	1	0	0	0	0	0	0	1	0	x
POZOSTAŁE AKTYWNE FORMY PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU										
Prace interwencyjne	3 817	3 463	2 867	2 312	2 735	1 803	1 996	2 314	2 341	101,2
Roboty publiczne	1 886	1 722	1 595	2 035	3 256	1 296	1 624	1 349	1 452	107,6
Stáže	9 971	11 303	11 552	16 067	20 989	8 191	104	13 707	13 390	112,3
Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy/przygotowanie zawodowe dorosłych	3 308	3 509	4 626	419	73	11	4	1	3	300,0
Śr. dla bezrobotnych na podjęcie działalności gospodarczej	2 429	3 173	4 069	4 925	6 151	2 288	3 468	4 004	4 996	124,8
Pożyczki dla pracodawców (liczba utworzonych miejsc pracy)	7	0	0	0	0	0	0	0	0	x
Refundacje dla pracodawców (liczba utworzonych miejsc pracy)	1 046	1 708	1 818	1 989	3 019	1 380	1 702	1 740	2 198	126,3
prace społecznie użyteczne	2 229	2 167	1 896	1 847	1 997	1 887	2 119	2 181	2 195	100,6
inne	585	515	440	439	397	350	221	231	617	267,1
Razem liczba osób objętych aktywnymi programami rynku pracy	33 920	37 726	39 278	41 009	51 477	21 759	30 409	31 397	34 550	110,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy.

Średnio w całym kraju wzrost liczby aktywizowanych wyniósł 6%. Zwiększenie liczby osób bezrobotnych objętych aktywizacją przez powiatowe urzędy pracy odnotowano we wszystkich województwach poza jedynie województwem lubuskim. Małopolska znalazła się w grupie województw o najwyższej skali wzrostu.

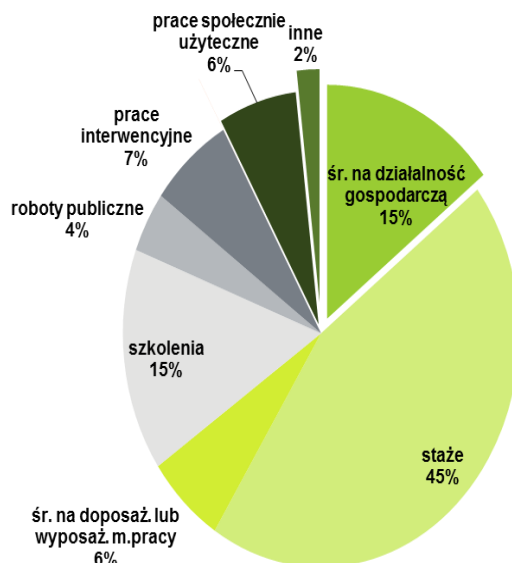
Wykres 16. Zmiana liczby osób objętych wsparciem przez PUP w 2014 r. w stosunku do 2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

W 2014 r. podobnie, jak w kilku poprzednich latach najczęściej osób skorzystało z możliwości odbycia stażu – 15,4 tys. osób (44,6% ogółu aktywizowanych). Kolejną najczęściej stosowaną formą były szkolenia 5,3 tys. osób (15,4% ogółu aktywizowanych) i następnie dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej – 5 tys. osób (14,5% ogółu aktywizowanych). Przewaga tych 3 form wsparcia utrzymuje się już od wielu lat.

Wykres 17. Struktura osób objętych aktywizacją w 2014 r. wg form wsparcia

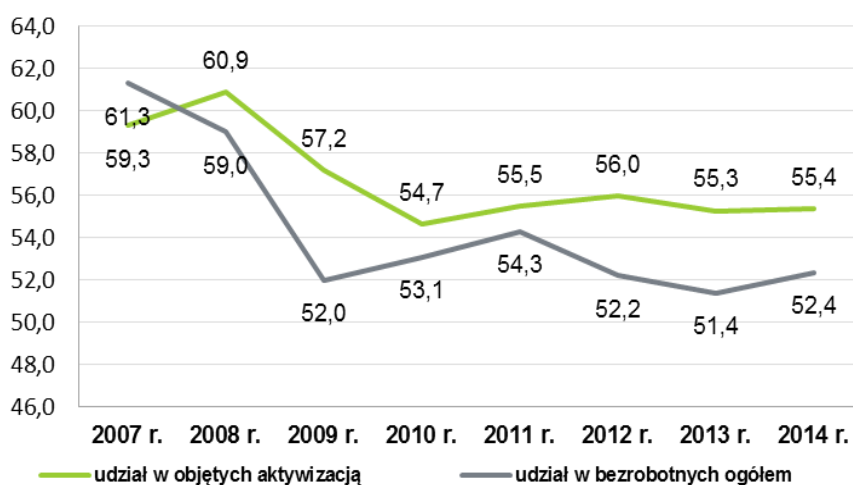

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

W 2014 r. z udziału w subsydiowanych programach rynku pracy skorzystało 10,1% ogółu obsługiwanych w tym czasie osób bezrobotnych. Odsetek ten kształtował się więc na poziomie wyższym niż w 2 poprzednich latach (2012 r. – 9%; 2013 r. 8,7%). Było to związane z tym, że w 2014 r. zmniejszył się napływ do bezrobocia, a jednocześnie liczba osób objętych aktywizacją wzrosła.

Kobiety chętnie korzystają z pomocy oferowanej w powiatowych urzędach pracy. W 2014 r. ich udział w populacji objętych aktywizacją wynosił 55,4%. Kobiety przeważają również, chociaż w mniejszym stopniu, w ogólnej populacji bezrobotnych. Na koniec 2014 r. udział kobiet wśród zarejestrowanych w Małopolsce bezrobotnych wynosił – 52,4%. Kobiety stanowiły większość w grupie aktywizowanych osób młodych w wieku do 25 r. ż. (57,5%) i w grupie aktywizowanych długotrwale bezrobotnych (57,5%) a mniejszość wśród aktywizowanych osób w wieku powyżej 50 lat (42,7%). W 2013 r. powiatowe urzędy pracy objęły wsparciem łącznie 19 121 bezrobotnych kobiet.

Wykres 18. Bezrobotne kobiety - wśród bezrobotnych ogółem oraz objętych aktywizacją (%)

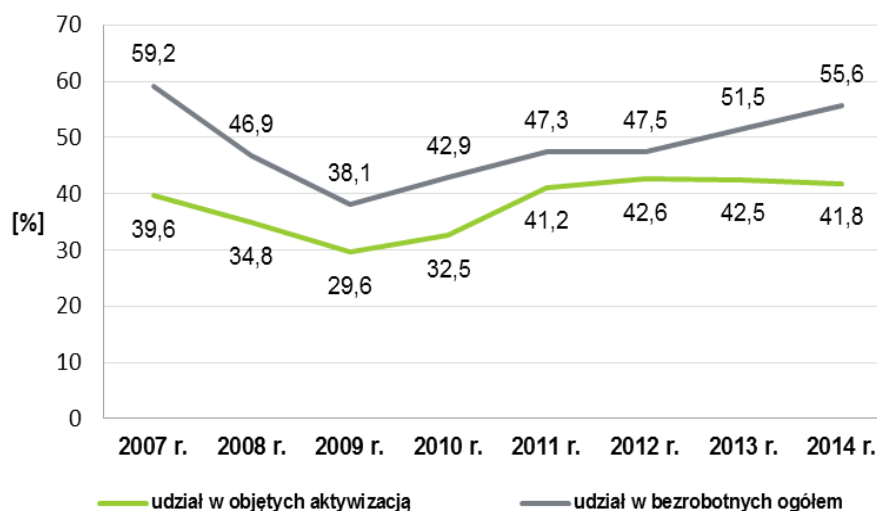
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

W 2014 r. nieznacznie zwiększył się udział kobiet zarówno w ogólnej populacji bezrobotnych, jak i w grupie bezrobotnych objętych działaniami aktywizacyjnymi.

Kobiety korzystały głównie ze staży (57%) i z różnych form zatrudnienia subsydiowanego (17,4%). Co dziesiąta kobieta brała udział w szkoleniu, jak również co dziesiąta decydowała się na dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Decyzję taką kobiety podejmują jednak znacznie rzadziej niż mężczyźni, spośród których co piąty skorzystał z możliwości otrzymania dotacji na ten cel.

W 2014 r. powiatowe urzędy pracy objęły pomocą aktywizacyjną 14 433 osób długotrwale bezrobotnych, czyli takich, które w ciągu ostatnich 2 lat przebywały na bezrobociu łącznie powyżej 12 miesięcy. Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogóle aktywizowanych jest jednak niższy niż odsetek, jaki ta grupa stanowi w całej populacji bezrobotnych. Co więcej w ostatnich 2 latach udział długotrwale bezrobotnych w aktywizowanych zmniejszył się, podczas gdy ich odsetek w populacji bezrobotnych od 2009 r. systematycznie rośnie. Oznacza to, że grupa ta aktywizowana jest w niewystarczającym stopniu.

Wykres 19. Osoby długotrwale bezrobotne - wśród bezrobotnych ogółem oraz objętych aktywizacją (%)

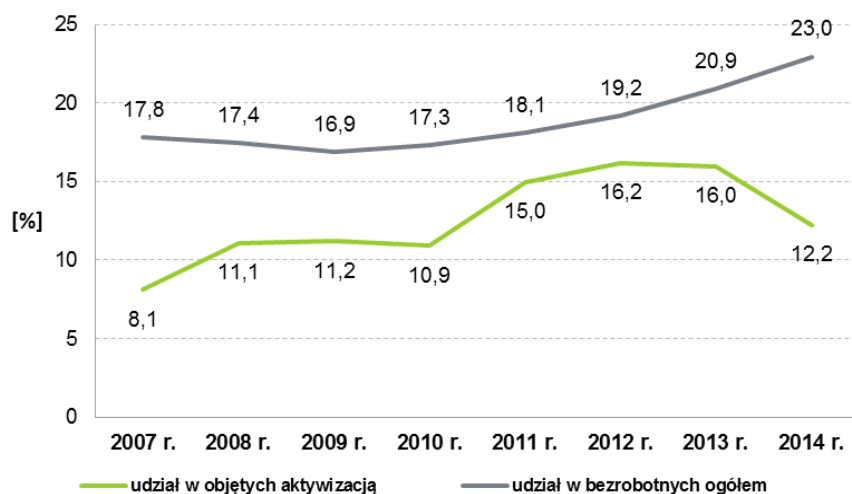
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

Osoby długotrwale bezrobotne korzystały głównie z możliwości odbycia staży (38,5%), podjęcia zatrudnienia subsydiowanego (26,2%) oraz uczestnictwa w szkoleniach (15,9%).

W 2014 r. powiatowe urzędy pracy objęły wsparciem 4,2 tys. osób w wieku powyżej 50 lat. Z tego 26,9% stanowili uczestnicy projektów systemowych realizowanych przez powiatowe urzędy pracy w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

W porównaniu z 2013 r. liczba aktywizowanych w tym wieku znacząco się zmniejszyła – o 15,7% (787 osób). Mogło to być spowodowane z jednej strony większą koncentracją pomocy na osobach młodych w projektach realizowanych w 2014 r. przez powiatowe urzędy pracy ze środków EFS, a z drugiej paradoksalnie, ale wprowadzeniem procedury profilowania bezrobotnych. Wg stanu na koniec listopada 2014 r. 50% osób w wieku 50+ było zakwalifikowanych do profilu III. Powiatowe urzędy pracy mają natomiast ograniczone możliwości wsparcia osób z tego profilu. Jest to możliwe tylko w ramach realizacji programu specjalnego lub programu aktywizacja i integracja we współpracy z gminnymi ośrodkami pomocy społecznej. Liczba bezrobotnych w wieku 50+ w ciągu 2014 r. również się zmniejszyła, ale w znacznie mniejszym stopniu niż ogólna liczba bezrobotnych, bo o 7,1% (2,4 tys. osób). Na skutek tego udział osób w tym wieku wzrósł z 20,9% na koniec 2013 r. do 22,6% na koniec 2014 r. Należy więc uznać, że podejmowane w stosunku do tej grupy działania aktywizacyjne są niewystarczające.

Wykres 20. Bezrobotni w wieku 50+ - wśród bezrobotnych ogółem oraz objętych aktywizacją (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

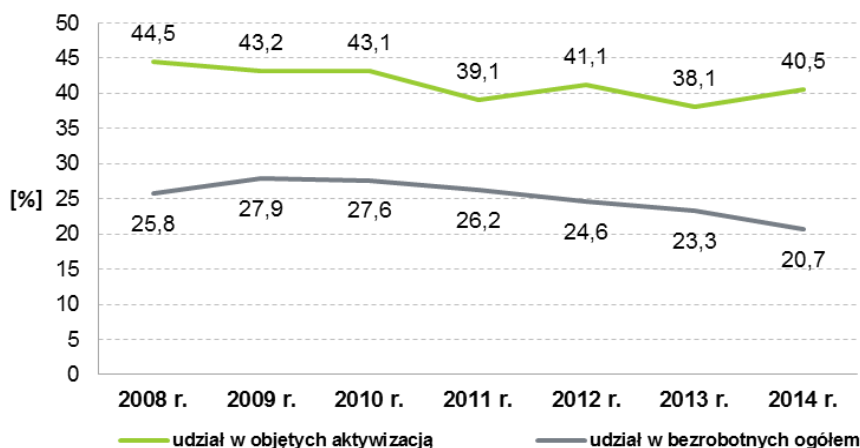
Powiatowe urzędy pracy wskazują na liczne problemy z aktywizacją osób powyżej 50 r.ż. Przyczyny tkwią m.in. w braku zainteresowania pracodawców zatrudnianiem osób starszych, które postrzegane są często jako mało elastyczne, mniej chętne do zmiany czy podnoszenia kwalifikacji. Niechęć pracodawców wynika też z obawy przed przepisami chroniącymi pracowników przed zwolnieniem w okresie 4 lat przed osiągnięciem wieku emerytalnego. Problemem są też często niskie kwalifikacje tych osób, niskie umiejętności językowe i informatyczne, a także niska motywacja i mała aktywność. Osoby w tym wieku często też nie są już w pełni sprawne, co również utrudnia im pełne uczestnictwo w rynku pracy. Ponadto, jak informują pracownicy powiatowych urzędów pracy znaczna część bezrobotnych w tym wieku nie jest zainteresowana podjęciem pracy i rejestruje się w powiatowych urzędach pracy tylko w celu nabycia uprawnień do świadczenia przedemerytalnego, zaświadczenia o zarejestrowaniu koniecznego do uzyskania świadczeń pomocy społecznej lub w celu uzyskania ubezpieczenia zdrowotnego. Potwierdzają to badania. W raporcie NIK z kontroli aktywizacji i przeciwdziałania bezrobociu osób powyżej 50. r.ż. podane zostały wyniki różnych badań i szacunków wskazujące, że w grupie osób w wieku 50+ od 40% do 82% osób nie było zainteresowanych działaniami aktywizacyjnymi ani podjęciem pracy.

W 2014 r. osoby w wieku 50+ korzystały głównie z różnych form wsparcia o charakterze zatrudnieniowym lub quasi zatrudnieniowym, przy czym w dużej mierze cechowały się one niestety niskim prawdopodobieństwem na kontynuację zatrudnienia (roboty publiczne – 14,2%, prace społecznie użyteczne – 20,4%). Co piąta aktywizowana osoba w wieku 50+ wzięła udział w stażu, a prawie 9% otrzymało dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Bardzo aktywna w korzystaniu z pomocy oferowanej przez powiatowe urzędy pracy jest za to grupa osób młodych, które nie ukończyły 25 lat. Udział osób w wieku do 25 r.ż. wśród ogółu objętych aktywizacją jest praktycznie dwukrotnie wyższy (w 2014 r. – 40,5%) niż odsetek jaki ta grupa stanowi w populacji bezrobotnych (stan na 31.12.2014 – 20,7%).

W 2014 r. w Małopolsce z różnych form pomocy świadczonych przez powiatowe urzędy pracy skorzystało 14 tys. osób w wieku do 25 r.ż. w tym ponad połowa (54,6%) w ramach projektów realizowanych w Poddziałaniu 6.1.3 PO KL. W porównaniu z 2013 r. widoczny jest znaczny wzrost liczby bezrobotnych objętych działaniami aktywizacyjnymi - o 17% (2 028 osób). W 2014 r. w zakresie liczby zarejestrowanych bezrobotnych w wieku do 25 lat kontynuowała się tendencja spadkowa. W skali roku grupa zmniejszyła się o ¼ (prawie 10 tys. osób), czyli bardziej niż ogólna populacja bezrobotnych, w przypadku której odnotowany został spadek o 15,5%. W efekcie obniżył się również odsetek osób młodych w bezrobotnych ogółem (z 23,3% na koniec 2013 r. do 20,7% na koniec 2014 r.). Bez wątpienia wpływ na ten efekt miało również szerokie spektrum intensywnych działań aktywizacyjnych podejmowanych wobec bezrobotnych w tym wieku.

Wykres 21. Bezrobotni w wieku do 25. roku życia - wśród bezrobotnych ogółem oraz objętych aktywizacją (%)

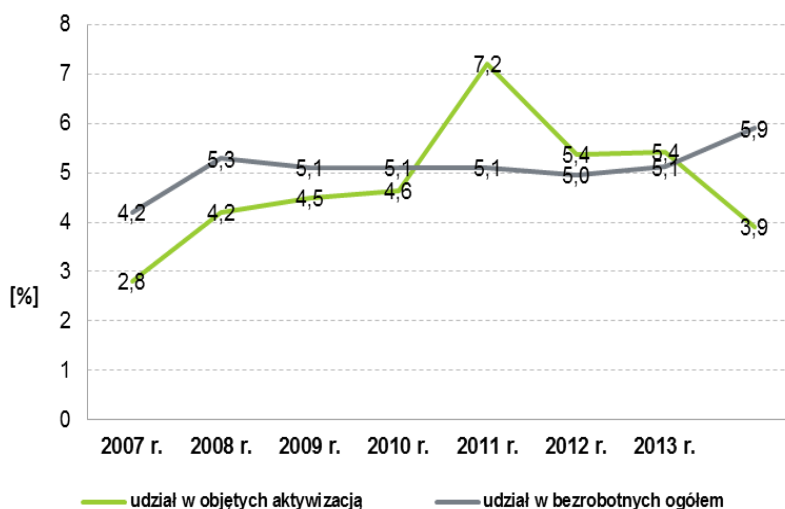

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

W przypadku osób młodych wchodzących na rynek pracy po skończeniu okresu edukacji, podstawowym problemem jest brak doświadczenia. Dlatego młode osoby bezrobotne najczęściej z możliwych opcji wsparcia wybierają i decydują się na staż, dzięki któremu mogą zdobyć pierwsze doświadczenie zawodowe tak cenione przez pracodawców. W 2014 r. spośród wszystkich aktywizowanych osób w wieku do 25 r. ż. 66,1% uczestniczyło w stażach. Na kolejnych miejscach znalazły się szkolenia (12,1%) i dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej (8%).

W 2014 r. ze wsparcia świadczonego przez powiatowe urzędy pracy skorzystało 1,3 tys. bezrobotnych osób niepełnosprawnych oraz 133 osoby niepełnosprawne poszukujące pracy. Prawie 1/3 niepełnosprawnych objętych wsparciem przez powiatowe urzędy pracy skorzystała z udziału w realizowanych przez nie, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, projektów systemowych współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. W porównaniu do 2013 r. zarówno w przypadku liczby aktywizowanych niepełnosprawnych osób bezrobotnych, jak i niepełnosprawnych poszukujących pracy miał miejsce spadek. W przypadku niepełnosprawnych osób bezrobotnych jego skala była znaczna – o 20,9% (356 osób). Podobnie jak w przypadku osób w wieku 50+ wiązać to należy ze skupieniem się w 2014 r. w projektach systemowych PUP współfinansowanych ze środków EFS na osobach młodych.

Wykres 22. Bezrobotne osoby niepełnosprawne - wśród bezrobotnych ogółem oraz objętych aktywizacją (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

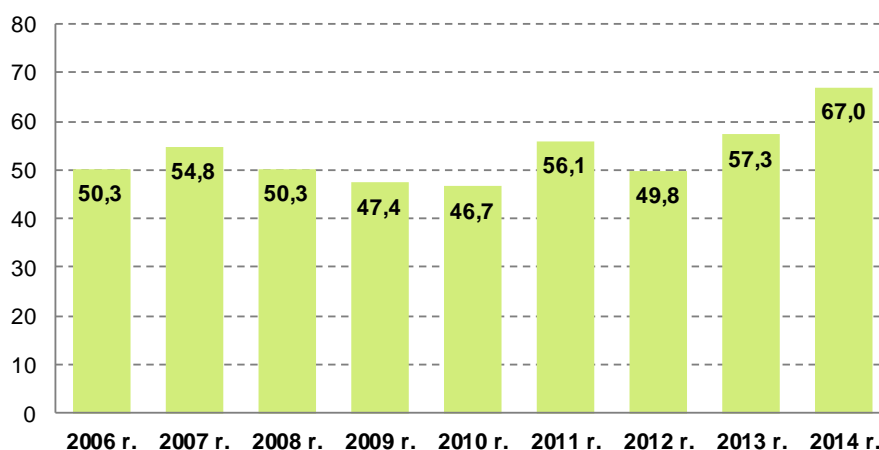
Zmniejszenie liczby bezrobotnych osób niepełnosprawnych objętych wsparciem przez powiatowe urzędy pracy, przy jednoczesnym wzroście ogólnej liczby osób aktywizowanych, przełożyło się na zmniejszenie udziału tej grupy wśród aktywizowanych ogółem. W tym wypadku skala spadku również była znacząca. Odsetek ten w 2014 r. kształtował się na poziomie znacznie niższym niż udział osób niepełnosprawnych w ogólnej populacji bezrobotnych. Oznaczałoby to, że grupa ta mimo posiadania statusu osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy nie otrzymuje wystarczającego wsparcia.

W 2014 roku osoby niepełnosprawne najczęściej uczestniczyły w stażach (38,6%), w różnych formach zatrudnienia subsydiowanego (23%) oraz w szkoleniach (11,4%) i pracach społecznie użytecznych (16%). Na dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej zdecydowało się 7,9% aktywizowanych przez urzędy pracy osób niepełnosprawnych.

3.2 Efektywność programów rynku pracy

W 2014 r. efektywność zatrudnieniowa realizowanych przez powiatowe urzędy pracy działań aktywizacyjnych wyniosła 67%. W stosunku do 2013 r. wysokość tego wskaźnika uległa zwiększeniu (2013 r. – 57,3%). Mogło to wynikać z poprawy ogólnej sytuacji na rynku pracy, ponieważ można stwierdzić występowanie widocznej korelacji pomiędzy poziomem wskaźnika efektywności zatrudnieniowej programów rynku pracy a zmianami zachodzącymi na rynku pracy. Przyczyną mogła być też większa mobilizacja urzędów do zapewnienia wysokiej efektywności zatrudnieniowej realizowanych działań aktywizacyjnych, ze względu na fakt, iż od tego poziomu uzależniona jest obecnie możliwość otrzymania dodatkowych środków przeznaczonych na wynagrodzenia pracowników.

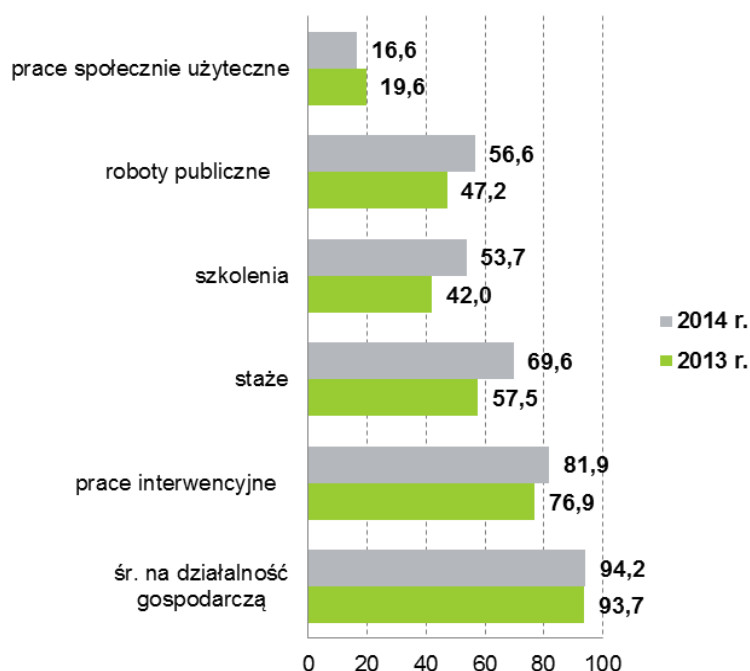
Wykres 23. Stopa ponownego zatrudnienia uczestników form aktywnych (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

Wzrost tego wskaźnika odnotowano we wszystkich powiatowych urzędach pracy, a także w odniesieniu do niemal wszystkich podstawowych form wsparcia. Wyjątkiem były jedynie prace społecznie użyteczne.

Wykres 24. Efektywność zatrudnieniowa poszczególnych form wsparcia (%)

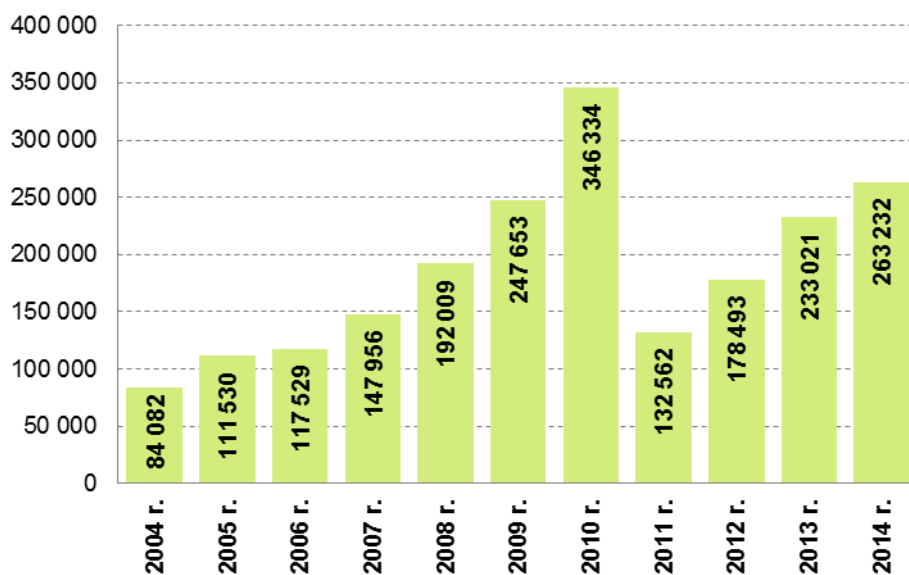

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

3.3 Podział i wydatkowanie środków Funduszu Pracy przeznaczonych na aktywizację zawodową bezrobotnych w 2014 r.

W 2014 r. pula środków jakie powiatowe urzędy pracy mogły przeznaczyć na działania aktywizacyjne wyniosła 263 232 tys. zł., czyli o 30 210,9 tys. zł (13%) więcej niż w 2013 r. Po znacznym spadku poziomu tych środków, jaki miał miejsce w 2011 r. widoczne jest, że od 3 lat ich pula ponownie systematycznie rośnie.

Wykres 25. Limit środków Funduszu Pracy przeznaczonych na aktywizację zawodową bezrobotnych (w tys. zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

Na początku roku Małopolska otrzymała decyzję przyznającą kwotę 224 280,7 tys. zł na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej. Zdecydowana większość tych środków (70%) przeznaczona była na realizację projektów systemowych powiatowych urzędów pracy w ramach Poddziałania 6.1.3. dzięki czemu wartość tych projektów była w 2014 r. o 61,9% wyższa niż w 2013 r.

W ciągu roku powiatowe urzędy pracy mogą wnioskować o środki z rezerwy Ministra. W 2014 r. małopolskie urzędy pracy pozyskały tą drogą dodatkowo 38 095,3 tys. zł, z tego:

- 9 243,3 tys. zł na programy specjalne dla osób w wieku do 30 r.ż.,
- 6 932,5 tys. zł na programy dla osób w wieku do 25 r. ż.,
- 2 715 tys. zł na programy dla osób w wieku 30-50 lat
- 150 tys. zł na programy specjalne,
- 127,3 tys. zł na programy specjalne skierowane do bezrobotnych rodziców dzieci do lat 6,
- 1 079 tys. zł na programy specjalne skierowane do osób powyżej 50 r. ż.,
- 14 625,6 tys. zł na programy skierowane do osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy,
- 1 243,5 tys. zł na programy realizacji robót publicznych w rejonach wysokiego bezrobocia
- 1 520 tys. zł na programy związane z aktywizacją bezrobotnych na terenach klęsk żywiołowych,
- 424,1 tys. zł na programy dla osób tworzących lub przystępujących do spółdzielni socjalnych,
- 36 tys. zł na Program Aktywizacja i Integracja

W porównaniu z 2013 r. pula ta była o 65,1% wyższa.

Od 2011 r. urzędy pracy mają możliwość przesuwania na działania aktywizacyjne niewykorzystanych środków z puli środków przeznaczonych na działania obsługowe. W 2014 r. kwota przeznaczona na wsparcie aktywizacyjne dla bezrobotnych zwiększyła się w ten sposób o 856 tys. zł

Wydatki powiatowych urzędów pracy z puli środków Funduszu Pracy przeznaczonych na działania aktywizacyjne wyniosły w 2014 r. 260 434,1 tys. zł. Przydzielone decyzjami Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej limity zostały wykorzystane w 98,9%. Był to wysoki poziom chociaż nieco niższy niż w 2013 r., co mogło wynikać z pozyskania przez urzędy stosunkowo wysokich środków z rezerwy Ministra pod sam koniec roku, a w tak krótkim czasie ich pełne wydatkowanie mogło być utrudnione.

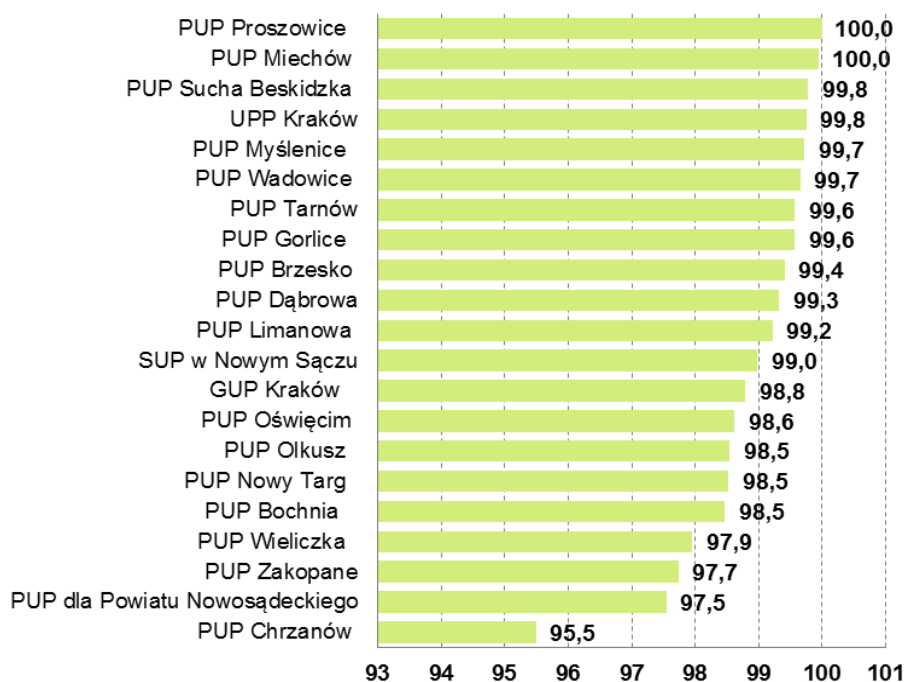
Wykres 26. Wykorzystanie środków Funduszu Pracy w Małopolsce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

Kwota środków niewydatkowanych wyniosła 2 797,9 tys. zł (w 2013 r. - 1 016,2 tys. zł, w 2012 r. - 2 002,4 tys. zł; w 2011 r. 970,1 tys. zł). Poziom wydatkowania środków we wszystkich powiatowych urzędach pracy kształtował się na wysokim poziomie.

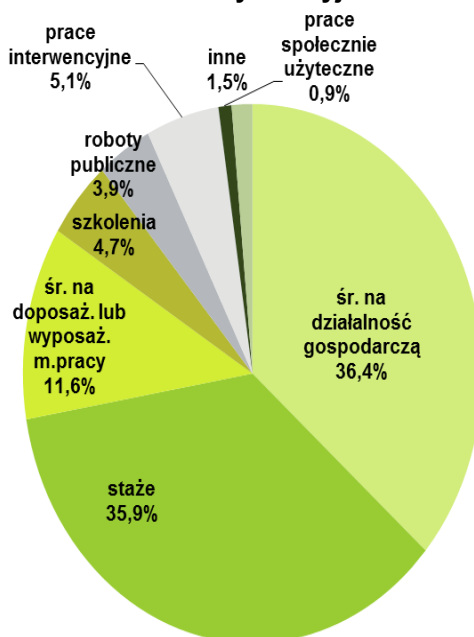
Wykres 27. Wykorzystanie limitu środków FP na formy aktywne w 2014 r. (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

Najwięcej środków przeznaczanych jest corocznie na staże, dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej i na doposażenie lub wyposażenie miejsc pracy, na których są zatrudniane osoby bezrobotne. W 2014 r. na pierwszym miejscu znalazły się koszty poniesione na wsparcie osób bezrobotnych w podejmowaniu działalności gospodarczej. Było to 36,4% z ogółu wydatków na działania aktywizacyjne.

Wykres 28. Struktura wydatków na działania aktywizacyjne w 2014 r.

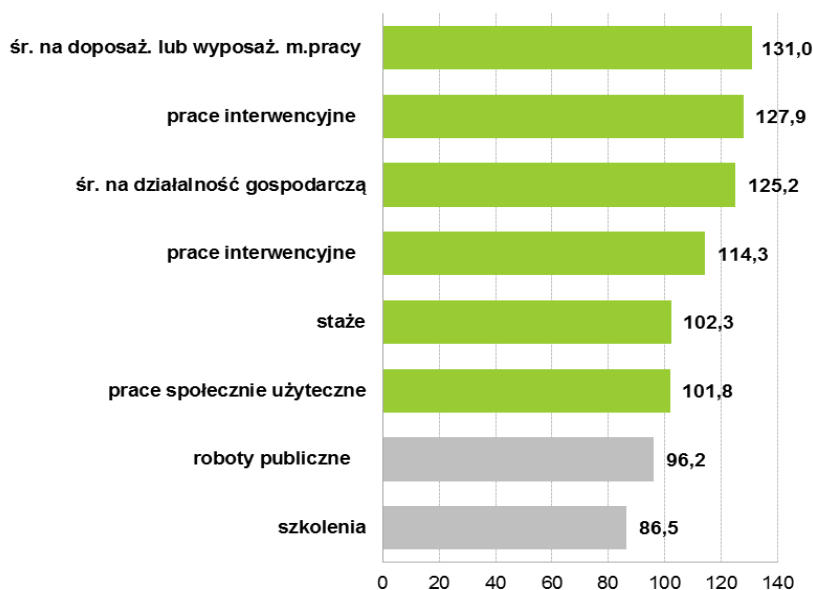

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

Ogólny wzrost środków przełożył się na wzrost wydatków w zakresie większości podstawowych form wsparcia. Spadek miał miejsce jedynie w przypadku robót publicznych i szkoleń. Największy wzrost

dotyczył środków na doposażenie i wyposażenie miejsc pracy, prac interwencyjnych i środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

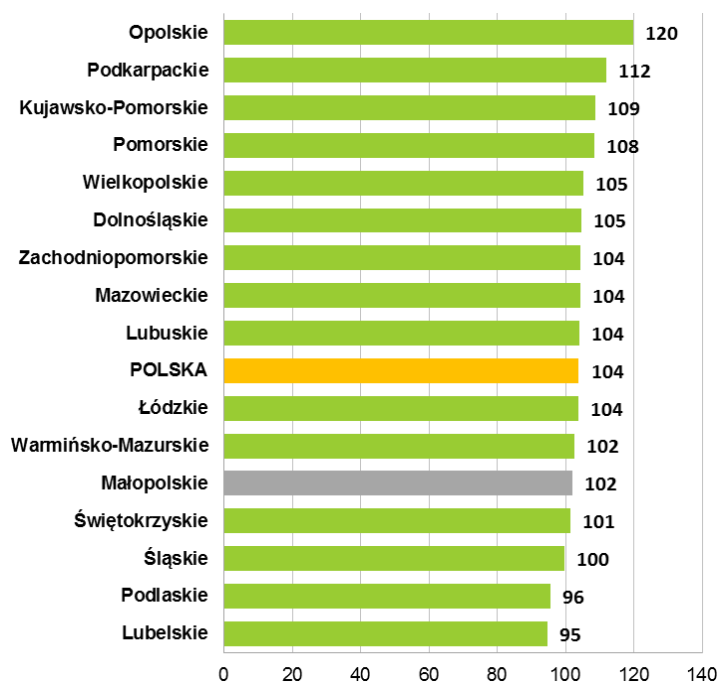
Wykres 29. Dynamika zmian w poziomie wydatków na poszczególne formy aktywne w 2014 r. (2013=100%; %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

Średni koszt wsparcia wyniósł w 2014 r. 7,5 tys. zł na osobę. Był więc jedynie nieco wyższy niż rok wcześniej (2013 r. – 7,4 tys. zł). Średnio w kraju przeciętny koszt wsparcia na osobę kształtował się na niższym poziomie – 7,1 tys. zł. W stosunku do 2013 r. koszt ten zwiększył się we wszystkich województwach poza śląskim, w którym pozostał na tym samym poziomie oraz podlaskim i lubelskim, w których odnotowano spadek. Małopolska znajdowała się w gronie województw o najniższym poziomie wzrostu tego wskaźnika.

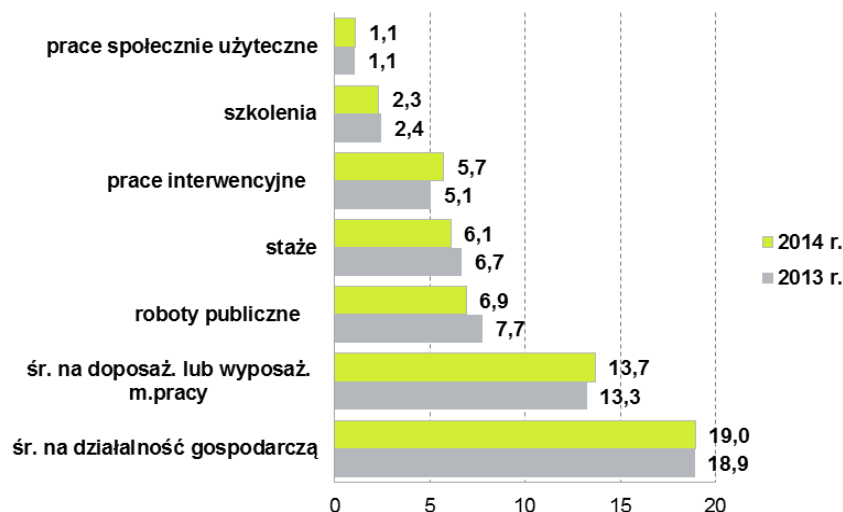
Wykres 30. Zmiany w poziomie jednostkowego kosztu wsparcia w województwach w 2014 r. (2013=100%; %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

W przypadku poszczególnych form wsparcia sytuacja była zróżnicowana. Wzrost kosztu jednostkowego odnotowano w odniesieniu do prac interwencyjnych oraz obydwóch rodzajów dotacji: na doposażenie i wyposażenie miejsc pracy oraz na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Spadek kosztu miał miejsce w przypadku robót publicznych, staży i szkoleń.

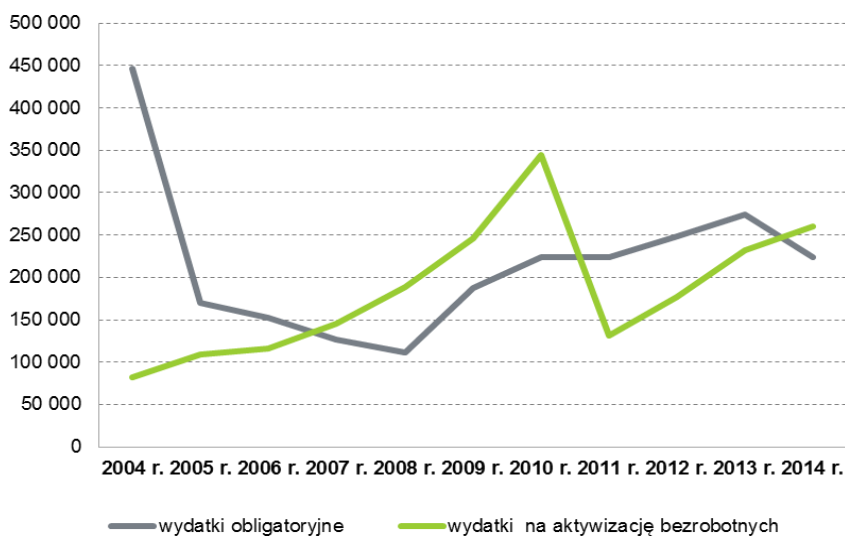
Wykres 31. Zmiany w poziomie jednostkowego kosztu wsparcia w Małopolsce w 2014 r. (w tys. zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

Z Funduszu Pracy finansowane są również wydatki obligatoryjne pokrywane do poziomu zapotrzebowania. Są to więc wydatki nielimitowane. Środki te przeznaczane są obecnie na zasiłki dla bezrobotnych, zasiłki aktywizacyjne i świadczenia integracyjne. Od roku 2011, w którym dużemu obniżeniu uległa pula środków przeznaczonych na działania aktywizacyjne poziom wydatków obligatoryjnych przewyższał wydatki na aktywizację bezrobotnych. W 2013 r. rozpiętość pomiędzy tymi dwiema grupami wydatków zaczęła się zmniejszać. Stało się tak, ponieważ przyrost bezrobocia był mniejszy, a pula środków przeznaczonych na działania aktywizacyjne została zwiększona. W 2014 r. dzięki spadkowi bezrobocia poziom wydatków obligatoryjnych zmniejszył się, natomiast wydatki na aktywizację nadal rosły. W efekcie osiągnęły poziom wyższy niż poziom wydatków o charakterze obligatoryjnym osłonowym.

Wykres 32. Zmiany w poziomie wydatków obligatoryjnych oraz wydatków przeznaczonych na aktywizację bezrobotnych (w tys. zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

4. KOORDYNACJA SYSTEMU ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO

Koordinacja systemu zabezpieczenia społecznego ma na celu zapewnienie łączności pomiędzy odrębnymi systemami państw członkowskich Unii Europejskiej (UE), Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) oraz Szwajcarii. Celem przepisów wspólnotowych jest skoordynowanie krajowych systemów ubezpieczeń na wypadek bezrobocia, poprzez między innymi:

- sumowanie okresów zatrudnienia i ubezpieczenia dla uzyskania uprawnień do świadczeń z tytułu bezrobocia,
- transfer świadczeń w trakcie poszukiwania zatrudnienia w innym państwie członkowskim z zachowaniem prawa do świadczeń z tytułu bezrobocia.

Każdy bezrobotny obywatel Polski, który pracował za granicą ma możliwość ubiegania się o ustalenie uprawnień do zasiłku w kraju, w którym ostatnio świadczył pracę. W przypadku rozwiązania stosunku pracy w jednym z krajów członkowskich UE osoba może bezpośrednio w tym kraju zgłosić się do instytucji właściwej do spraw bezrobocia w celu ustalenia uprawnień do zasiłku na zasadach ustawodawstwa tego państwa.

Jeżeli podczas ostatniego zatrudnienia za granicą osoba posiadała swoje „zwykłe miejsce zamieszkania w Polsce, gdzie koncentrują się jej najważniejsze sprawy życiowe” i po powrocie do kraju będzie ubiegała się o zasiłek na mocy polskiego ustawodawstwa z uwzględnieniem okresów pracy za granicą, koniecznym jest przedstawienie dokumentu U1, potwierdzającego okresy zatrudnienia i ubezpieczenia, wystawionego przez instytucję właściwą państwa zatrudnienia.

Osoba bezrobotna z prawem do zasiłku zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy ma możliwość poszukiwania pracy w innym kraju członkowskim Unii Europejskiej oraz prawo do transferu tego zasiłku za granicę. Formularz U2 potwierdzający prawo do tego transferu, wydawany jest na wniosek bezrobotnego przez wojewódzki urząd pracy właściwy ze względu na miejsce zamieszkania bezrobotnego.

W sytuacji, gdy do Polski w celu poszukiwania pracy przyjeżdża bezrobotny z innego państwa członkowskiego UE/EOG oraz Szwajcarii, rejestruje się w powiatowym urzędzie pracy jako osoba poszukująca pracy przedkładając formularz U2. Zasiłek wypłacany jest przez instytucję, która wydała zgodę na poszukiwanie pracy w Polsce, bezpośrednio na wskazane konto przez bezrobotnego.

Wojewódzki Urząd Pracy pełni funkcję instytucji właściwej w zakresie zadań dotyczących koordynacji systemu zabezpieczenia społecznego, przyjmuje i rozpatruje wnioski bezrobotnych o wydanie odpowiednich zaświadczeń w oraz wydaje decyzje w sprawach świadczeń z tytułu bezrobocia.

Tabela 13. Liczba wydanych decyzji i dokumentów dotyczących koordynacji systemu zabezpieczenia społecznego w latach 2010-2014

wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	uwagi
liczba wydanych zaświadczeń E301/dokumentów U1	227	194	290	433	479	dokument dotyczący potwierdzenia zatrudnienia w Polsce w celu doliczenia stażu pracy za granicą do ustalenia zasiłku dla bezrobotnych.
liczba wydanych zaświadczeń E302/dokumentów U006	51	44	42	17	34	poświadczenie sytuacji rodzinnej członków rodziny, którzy mogą być uwzględnieni przy naliczaniu świadczeń dla bezrobotnych w innym kraju.
liczba wydanych zaświadczeń E303/dokumentów U2	14	5	10	29	15	transfer zasiłku z Polski do innego kraju.
liczba transferów zasiłku z innego kraju	645	404	259	287	299	Od m-ca maja'2010 nie są wydawane decyzje dla

do Polski / zarejestrowanych osób w sprawie transferu zasiłku z UE do RP					338 zarejestrowanych osób	bezrobotnych transferujących zasiłek z krajów UE do Polski (jednak nadal osoby te są rejestrowane w PUP jako poszukujące pracy i sprawy prowadzone są przez WUP).
liczba decyzji administracyjnych z zaliczeniem pracy za granicą	2236	3538 34% 54% 11%	3667 32% 52% 16%	4055 28% 52% 19%	6024 19% przyznających; 47% odmawiających; 34% umarzających postępowanie, z reguły na wniosek strony.	liczba wszystkich decyzji
liczba złożonych odwołań od decyzji	62	109	98	72	479	tj. 2 % odwołań (w 2013 r. -75 odwołań, tj. 1,8%).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

Wnioski

1. Jednym z symptomów poprawy sytuacji na rynku pracy w 2014 r. był odnotowany przez powiatowe urzędy pracy wzrost liczby osób podejmujących zatrudnienie. Wzrost miał miejsce zarówno w zakresie podjęć pracy dokonywanych przez bezrobotnych samodzielnie, jak i dokonywanych za pośrednictwem urzędów pracy. W tym drugim przypadku zwiększyły się jednak wyłącznie podjęcia pracy na stanowiskach dofinansowywanych ze środków publicznych.
2. Zwiększyła się również liczba podjęć pracy dokonywanych za pośrednictwem agencji zatrudnienia. Dotyczy to zarówno podjęć pracy w kraju jak i za granicą, a także podjęć pracy tymczasowej.
3. W 2014 r. łatwiej było w powiatowych urzędach pracy realizować usługi pośrednictwa pracy, ponieważ zwiększyła się dostępność oferowanych na rynku wolnych miejsc pracy. W 2014 r. wzrosła zarówno liczba zgłaszanych do PUP ofert subsydiowanych jak i niesubsydiowanych, przy czym wzrost w zakresie ofert z wolnego rynku był nawet silniejszy.
4. W 2014 r. na jedną ofertę średnio w województwie przypadało 5 osób bezrobotnych. Widoczna jest poprawa w tym zakresie w stosunku do 3 poprzednich lat, w których wskaźnik ten wynosił 6 osób bezrobotnych na 1 ofertę.
5. W porównaniu z 2013 r. liczba osób korzystających z świadczonego w powiatowych urzędach pracy wsparcia aktywizacyjnego wzrosła, co było możliwe dzięki zwiększeniu puli środków, które urzędy pracy mogły przeznaczyć na ten cel. W 2014 r. zwiększył się też średni koszt wsparcia jednej osoby.
6. Widoczna była koncentracja uwagi na osobach młodych. Udział innych grup również uznawanych za znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy takich, jak osoby niepełnosprawne, długotrwale bezrobotne, osoby powyżej 50 r.ż. w populacji korzystających z pomocy aktywizacyjnej w 2014 r. wyraźnie zmniejszył się.
7. Zmieniła się struktura klientów oraz ich potrzeb. Coraz częściej do doradców, zwłaszcza w CliPKZ trafiają osoby aktywne zawodowo, które chcą się przekwalifikować, zmienić swoje życie zawodowe. Dużą grupą są też ludzie młodzi, którzy planują swoją dalszą ścieżkę edukacyjno-zawodową. Doradca zawodowy musi zatem pełnić rolę doradcy kariery – współtworzyć z klientem jego karierę zawodową.
8. Zgodnie z oczekiwaniami klientów w poradnictwie należy stosować zróżnicowane metody interwencji, czyli oprócz pracy indywidualnej, wykorzystywać komputery i inne środki techniczne, treningi podejmowania decyzji czy organizacji czasu.
9. Doradcy zawodowi powinni systematycznie podnosić swoje kompetencje, zwłaszcza w obszarze poradnictwa całonocowego oraz profesjonalnej informacji zawodowej.
10. Należy odejść od doradzania klientom, dawania gotowych rozwiązań. To klienci są autorami swoich wyborów zawodowych, aktywnymi podmiotami procesu doradczego. Rolą doradcy jest stworzenie warunków do powstawania Indywidualnych Planów Działania.

Słowniczek

Indywidualne poradnictwo zawodowe jest to forma pomocy, która realizowana jest w formie procesu, polegającego na spotkaniach klienta z doradcą zawodowym. W pierwszej fazie klient i doradca określają cel istotny dla klienta, zawierany jest również kontrakt ustalający zasady współpracy – w zależności od potrzeby i sytuacji klienta. Wspólnie z klientem doradca ustala formy i zakres współpracy oraz zakres działań mających doprowadzić do optymalnego rozwiązania sytuacji problemowej. Zdefiniowane cele mogą dotyczyć takich kwestii jak: określenie predyspozycji zawodowych, a w związku z nimi wyboru szkoły, studiów, kursów i szkoleń czy specjalizacji w ramach jakiejś dziedziny. Ponadto cele te mogą obejmować nabycie wiedzy z zakresu metod poszukiwania pracy, planowania ścieżki rozwoju zawodowego, wyznaczania celów zawodowych itp. W procesie doradczym wykorzystywane są również specjalistyczne narzędzia takie jak testy lub kwestionariusze. Służą one głównie do określania predyspozycji i zainteresowań zawodowych, badania hierarchii wartości czy potrzeb. Doradca prowadząc proces z wykorzystaniem metod poradnictwa zawodowego stara się przede wszystkim ukierunkować czy też zachęcać do podejmowania działań w kierunku realizacji ustalonego planu na podstawie założenia, że „doradca jest specjalistą od metody, a klient specjalistą od samego siebie”. Decyzje podejmowane są przez klienta, doradca natomiast dostarcza wsparcia, narzędzi i metod ułatwiających osobie odnalezienie się na rynku pracy czy edukacji. Usługi poradnictwa zawodowego poprzedzone są rozmową wstępną, która trwa ok. 30 min. Natomiast indywidualna rozmowa doradcza trwa od 30 do 90 min. Elementem procesu doradczego jest poradnictwo grupowe.

Grupowe poradnictwo zawodowe oparte jest na pracy doradcy zawodowego z grupą osób (od 8 do 16), w trakcie której realizowany jest program mający na celu rozwiązanie indywidualnej sytuacji problemowej klienta. Zajęcia trwają od 2 do 9 dni (od 8 do 35 godzin). Udział w zajęciach grupowych poprzedzony jest indywidualnym spotkaniem z doradcą zawodowym, podczas którego doradca i klient omawiają zasadność udziału w warsztatach.

Grupową informację zawodową stanowią jednodniowe spotkania trwające od 2 do 4 godzin, podczas których prezentowane są informacje ułożone tematycznie, najczęściej dotyczące: oferty i usług publicznych służb zatrudnienia, nowych zawodów, trendów i sytuacji na lokalnych rynkach pracy, możliwości kształcenia i szkoleń oraz rozwoju osobistego w aspekcie zagadnienia kariery. Do spotkań tego typu należą m.in.: *Planowanie kariery zawodowej*, *Pociąg do kariery/Spotkania filmowo-dyskusyjne*, *Mobilność na europejskim rynku pracy*, *Rynek pracy – co warto wiedzieć*, *Elastyczne formy zatrudnienia*. Spotkania informacyjne prowadzone są zazwyczaj w siedzibach powiatowych urzędów pracy lub Centrach Informacji i Planowania Kariery Zawodowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie, Tarnowie, Nowym Sączu, jak również podczas targów i giełd pracy oraz innych spotkań o podobnym charakterze, tj. Ogólnopolski Tydzień Kariery. Z grupowej informacji zawodowej korzystają zarówno klienci indywidualni, jak również instytucje czy organizacje (Akademickie Biura Karier, Ochotnicze Hufce Pracy, stowarzyszenia np. AISEC).

Indywidualna informacja zawodowa polega na samodzielnym, bądź przy wsparciu doradcy zawodowego, korzystaniu przez klientów ze zbiorów udostępnianych w Centrach Informacji i Planowania Kariery Zawodowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie oraz w powiatowych urzędach pracy. Zbiory te dostępne są w formie: ulotek, broszur, plakatów, folderów informacyjnych, czasopism, płyt CD i DVD, kaset wideo oraz programów multimedialnych. Informacje w nich zawarte obejmują szerokie spektrum tematów związanych z rynkiem pracy i planowaniem kariery zawodowej, a więc dotyczących metod poszukiwania pracy, zawodoznawstwa, oferty edukacyjnej – kursów, szkoleń oraz trendów i sytuacji na ogólnopolskim i regionalnym rynku pracy. Centrum udostępnia również literaturę fachową z zakresu zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, planowania kariery, autoprezentacji, radzenia sobie ze stresem czy w ogóle rozwoju zawodowego i osobistego. Indywidualna informacja zawodowa udzielana jest również podczas targów pracy i targów kariery. Jej odbiorcami są wówczas przede wszystkim studenci i absolwenci wyższych uczelni z terenu Małopolski. Szczególnym zainteresowaniem cieszy się wiedza z zakresu lokalnego rynku pracy (zawody deficytowe i nadwyżkowe w regionie), metody szukania pracy oraz możliwość konsultacji dokumentów aplikacyjnych – CV i listów motywacyjnych.

Zajęcia aktywizacyjne są formą, poprzez którą klient nabywa konkretne umiejętności pozwalające mu na samodzielne działania zmierzające do zdobycia pracy. Celem jest również przekazanie

konkretnej wiedzy i informacji. Zajęcia aktywizacyjne oferowane przez Centra Informacji i Planowania Kariery WUP Kraków dotyczyły najczęściej tematów związanych z metodami poszukiwania pracy, pisaniem dokumentów aplikacyjnych, przygotowaniem do rozmowy kwalifikacyjnej z pracodawcą, korzystaniem z Internetu i komputera do poszukiwania pracy. W trakcie zajęć aktywizacyjnych doradca wskazuje na konkretne rozwiązania, wzorce i techniki, które ułatwiają klientom nabycie określonych umiejętności ważnych podczas poszukiwania oraz wykonywania pracy.

Rodzaje agencji zatrudnienia:

- 1) **agencje pośrednictwa pracy** – udzielają pomocy osobom w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia oraz pracodawcom w pozyskaniu pracowników o poszukiwanych kwalifikacjach zawodowych; pozyskują i upowszechniają oferty pracy; udzielają pracodawcom informacji o kandydatach do pracy, w związku ze zgłoszoną ofertą; informują o aktualnej sytuacji i przewidywanych zmianach na lokalnym rynku pracy; inicjują i organizują kontakty osób poszukujących odpowiedniego zatrudnienia z pracodawcami; kierują osoby do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych;
- 2) **agencje doradztwa personalnego** – prowadzą analizę zatrudnienia u pracodawców, określają kwalifikacje pracowników i ich predyspozycje oraz inne cechy niezbędne do wykonywania określonej pracy; wskazują źródła i metody pozyskiwania kandydatów na określone stanowiska pracy; weryfikują kandydatów pod względem oczekiwanych kwalifikacji i predyspozycji;
- 3) **agencje poradnictwa zawodowego** – udzielają pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu i miejsca zatrudnienia; udzielają informacji niezbędnych do podejmowania decyzji zawodowych w szczególności o zawodach, rynku pracy oraz możliwościach szkolenia i kształcenia; inicjują, organizują i prowadzą grupowe porady zawodowe, zajęcia aktywizacyjne w zakresie pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy; udzielają pracodawcom pomocy w doborze kandydatów do pracy;
- 4) **agencje pracy tymczasowej** – zatrudniają pracowników tymczasowych i kierują tych pracowników do wykonywania pracy tymczasowej na rzecz i pod kierownictwem pracodawcy użytkownika.